

Nr 262.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212); given Stockholms slott den 24 mars 1938.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Härigenom förordnas, att 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923¹ skall er-
hålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

5 §.

1 mom. Avverkning av — — — återväxt äventyras.

Ej heller — — — lag medgivit.

Kan avverkning — — — motsvarande tillämpning.

2 mom. I fråga om fastighet, som genom köp, byte eller gåva övergår till ny ägare, vilken icke med den föregående ägaren är gift eller i den skyldskap att efter lag kan följa rätt till arv efter denne, skall jämte bestämmelserna i 1 mom. gälla, att intill dess fem år förflutit från det lagfart sökts å fånget avverkning av äldre skog icke må utan tillstånd av skogsvårdsstyrelsen ske i andra fall än där avverkningen avser ändamål, som i 4 § 1 mom. 1:o sägs, eller ock avverkningen föranlåtes av skogens beskaffenhet eller eljest en god skogsvårds fordringar.

Bestämmelserna i första stycket utgöra icke hinder för avverkning på grund av rätt, som upplåtits av föregående ägare och jämlikt 1 kap. 3 och 7 §§ lagen om nyttjanderätt till fast egendom är gällande emot nye ägaren.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938. Lagen äger även tillämpning i fråga om fastighet, vilken förvärvats före nämnda dag men beträffande vilken lagfart icke blivit sökt dessförinnan.

Lagen skall icke utgöra hinder för tillgodogörande i enlighet med vad förut gällande lag medgivit av avverkningsrätt, som upplåtits före den 1 juli 1938.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1936:380.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet *fråga om åtgärder till motverkande av spekulation med skogsegendom* samt anför:

Historik.

Frågan om möjligheterna att förhindra, att den brukade jorden undandrages bondebefolkningens besittning och tillgodogöres på annat sätt än i samband med jordbruksdrift, har sedan länge varit föremål för uppmärksamhet i vårt land. Yrkanden på åtgärder mot dylika företeelser framkommo med särskild styrka under slutet av 1800-talet. I allmänhet riktade man sig härvid mot bolagens jordförvärv och i synnerhet mot att de norrländska trävarubolagen i den stora omfattning, som då skedde, inköpte bondejord. Invändningar framställdes emellertid även mot enskildas förvärv av jord i spekulationssyfte.

I en motion vid 1901 års riksdag (av herr Lindhagen m. fl.) föreslogs sålunda, bland annat, att icke blott bolag och ekonomiska föreningar utan även enskilda personer, som idkade träförädlings- eller trävarurörelse, med vars utövande följde skyldighet att föra handelsböcker, måtte förbjudas att förvärva fast egendom å landet inom Norrland och Dalarna, därest ej Konungen för visst fall lämnade tillstånd därtill. Denna motion resulterade i en hemställan av riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, huruledes genom lagstiftnings- eller andra särskilda åtgärder den självägande jordbrukande befolkningens ställning i Norrland och Dalarna måtte kunna vidmakthållas och stärkas och jordbrukets utveckling i nämnda landsdelar befrämjas.

Den med anledning av denna riksdagens hemställan tillsatta s. k. *norrlandskommittén* avgav år 1904 bland annat ett förslag till lagstiftning angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom.

Kommittén sade sig anse, att anledning att inbegripa enskilda skogsspekulanter under förbudet ej förelåg, och anförde härutinnan följande. De gynnsammaste tiderna för att bilda nya framgångsrika trävaruaffärer syntes vara förbi. Föga troligt vore, att med rådande höga skogspriser enskilda kapitalister skulle finna det särdeles lockande att göra skogsaffärer i större skala och i avsikt att för en längre framtid sammanhålla större skogskomplexer. Att utan bolagsbildning uppbringa det kapital, som erfordrades för jorduppköp i sådan skala, att det medförde sociala vådor, vore ej lätt. Naturligtvis finge man dock räkna med, att en del enskilda skogsspekulanter fortfarande som ditintills komme att göra tillfälliga hemmansaffärer, avseende att få tillfälle att på en gång tillgodogöra sig ett samlat skogskapital. I dessa fall bleve dock i regel de förvärvade hemmanen, sedan skogen å dem avverkats, snart åter försålda, och de undandrogen därigenom icke bondeståndet på samma definitiva sätt, som om de ingått i de stora bolagens skogsbesittningar. Även om de icke såldes, bleve de förr eller senare föremål för arvsdelningar, som naturligen på ett synnerligen effektivt sätt motverkade skadlig jordkoncentration.

Kommitténs förslag lades till grund för en proposition till 1906 års riksdag. Sedan propositionen i huvudsak bifallits av riksdagen, utfärdades den 4 maj 1906 en *lag angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom*, den s. k. norrländska förbudslagen.

Frågan om utsträckning av denna lagstiftning till att gälla även vissa enskilda personer upptogs sedermera i tid efter annan återkommande motioner, vilka emellertid avstogs av riksdagen.

Sedan Kungl. Maj:t låtit verkställa en *undersökning rörande verkningarna av den norrländska förbudslagen*, avgavs den 16 juni 1913 ett betänkande i detta ämne. I betänkandet behandlades även spörsmålet, huruvida lagen borde utsträckas att omfatta enskilda skogsspekulanter jordförvärv. En dylik utsträckning ansågs icke kunna förordas. Som skäl för denna uppfattning anfördes, att huvudsyftet med förbudslagstiftningen, nämligen bibehållandet av jorden såvitt möjligt i den jordbrukande befolkningens händer, icke krävde, att förbudet mot jordförvärv utsträcktes till de enskilda skogsspekulanterna, vilka vanligen efter kort tid åter avyttrade de inköpta egendomarna till allmogen. Av verkställd utredning framginge också, att opinionen inom orterna i vida övervägande grad vore emot en sådan utsträckning. Efter allt att döma ansåge man förbudets utsträckning utgöra ett alltför hårt ingrepp i den fria fastighetshandeln. Enligt vad i betänkandet framhölls vore det däremot under alla omständigheter i högsta måtto angeläget, att en mera effektiv skogslagstiftning komme till stånd. Enbart en sådan kunde antagas råda bot på den missvård och misshushållning med skogen, var till särskilt skogsspekulanterna gjorde sig skyldiga.

Samtidigt med igångsättandet av nu berörda utredning angående verkningarna av den norrländska förbudslagen hade Kungl. Maj:t även beslutat verkställandet av en undersökning rörande omfattningen av bolags jordförvärv i mellersta och södra delarna av riket samt i vad mån berörda jord-

förvärv i olika avseenden kunde anses verka avsevärt till men för jordbrukets utveckling och ortsbefolkningens berättigade intressen, i vilken undersökning lämpligen borde inbegripas enskilda personers större jordinnehav i nämnda delar av riket, i den mån sådant innehav kunde anses ägnat att medföra verkningar av nyss angiven art. Den sålunda tillsatta s. k. *jordundersökningen* hemställde i ett den 30 december 1915 avgivet betänkande, bland annat, att förbudslagen måtte kompletteras med föreskrifter, genom vilka enskilda skogsspekulanter i likhet med bolag och ekonomiska föreningar inbegreps under lagen. Det måste nämligen anses vara en lucka i denna lag, att densamma ej ägde tillämpning på enskilda skogsspekulanter. Även om en viss sanning låge i påståendet, att dessa personers förvärv aldrig kunde bliva av den omfattning som bolags och att de icke heller finge samma varaktighet i tiden, vore det kvarstående missförhållandet dock så påfallande, att det icke kunde vara försvarligt att blunda för denna sak, helst det visat sig, att de enskilda skogsspekulanterna ofta ginge längst i ödeläggande av både skog och odlad jord. Jordundersökningens förevarande hemställan ledde emellertid icke till något resultat.

Världskriget föranledde bland annat en starkt stegrad handel med skogsfastigheter samt en omfattande exploatering av skogstillgångar. Till skydd häremot påkallades särskilda lagstiftningsåtgärder. De härutinnan framkomna förslagen gingo bland annat ut på en provisorisk skärpning av då gällande 1903 års skogsvårdslag. Denna lag innehöll såsom huvudsakliga regler, att å enskild tillhörig skogsmark avverkning ej finge så bedrivas eller efter avverkningen med marken så förfaras, att skogens återväxt uppenbarligen äventyrades, samt att, om sådan vanskötsel av skogsmark ägt rum, erforderliga åtgärder skulle vidtagas för återväxtens betryggande. Dessa regler inneburo icke någon tillfyllestgörande garanti mot skövling av skog.

Den s. k. *bränstekommissionen* föreslog i skrivelse den 4 mars 1918 att, om avverkning bedreves på ett sätt, som uppenbarligen icke vore förenligt med god skogsvård, överexekutor på begäran av vederbörande skogsvårdsstyrelse eller av densamma särskilt bemyndigad tjänsteman skulle meddela förbud att för annat ändamål än oundgängligt husbehov avverka skog annorledes än efter skogsvårdsstyrelsens tillstånd. Hade överlåtelse av fastighet skett efter den 1 mars 1918, finge icke i något fall slutavverkning, som årligen omfattade mer än två procent av fastighetens produktiva skogsmark, bedrivas utan tillstånd av vederbörande skogsvårdsstyrelse.

Ifrågavarande förslag överlämnades till särskilda *år 1918 tillkallade sakkunniga*, vilka hade till uppdrag att utreda frågan angående provisorisk lagstiftning till stävjande av spekulation i handel med jordbruksegendom. Dessa sakkunniga avgåvo ett betänkande den 2 maj 1918.

Sedan förslag i förevarande ämne varit föremål för behandling vid 1918 års riksdag, utfärdades den 28 juni samma år en *lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo*. Lagen hade sin giltighetstid begränsad till den 1 juli 1919, men under åren 1919, 1920

och 1921 antogos lagar av huvudsakligen enahanda innehåll att gälla för ett år i sänder. Den sistnämnda år antagna lagen förlänades fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1923. Enligt ifrågavarande lagar skulle avverkning av ungskog ej få ske annorledes än genom för beståndets utveckling ändamålsenlig gallring, så framt ej skogsvårdsstyrelsen med hänsyn till skogens tillstånd och beskaffenhet funne skäligt medgiva, att avverkning skedde under annan form. Dessa bestämmelser erhöles sin motsvarighet i den från och med den 1 juli 1923 gällande skogsvårdslagen. Härutöver stadgades emellertid i de provisoriska lagarna, att om fastighet efter den 14 maj 1918 genom köp, skifte eller gåva övergått till annan än föregående ägarens skyldeman i rätt upp- och nedstigande led, syskon eller syskons avkomling, ej heller annan avverkning av skog än som vore medgiven i fråga om ungskog finge äga rum å fastigheten tillhörande område, därest den strede mot grunderna för god skogsvård.

I detta sammanhang må nämnas, att *skogslagstiftningskommittén* i sitt den 9 december 1918 avgivna betänkande bland annat till behandling upptog frågan om lämpligheten av att införa bestämmelser om rationell skogshållning med avseende icke blott å yngre utan även å äldre skog men avvisade denna tanke, såvitt angick sistnämnda slag av skog. Kommittén diskuterade också möjligheterna att, såsom en mera begränsad lagstiftning, införa särskilda bestämmelser om inskränkning i rätten att avverka skog å nyförvärvad fastighet. Det hänvisades till att en dylik anordning tidigare förordats som ett medel att förekomma skogsskövling i samband med spekulationsaffärer med jord. Enligt kommitténs mening skulle emellertid bestämmelser av nyss angivet innehåll icke utgöra den rätta lösningen av förevarande fråga. Dylika bestämmelser skulle av de lojala fastighetsägarna uppfattas som ett förmynderskap, som vore tillkommet på grund av andras försyndelser, och ett sådant intrång skulle kännas såsom föga berättigat. I överensstämmelse med den ståndpunkt, som sålunda intagits av skogslagstiftningskommittén, infördes icke i skogsvårdslagen den 15 juni 1923 några särskilda regler med syfte att motverka skogsspekulation.

Nyss omförmälda betänkande av den 2 maj 1918 låg även till grund för en den 28 juni 1918 utfärdad *lag om inskränkning för viss tid i rätten att överlåta fast egendom*. Enligt denna lag skulle såsom huvudregel gälla, att den, som genom köp, skifte eller gåva åtkommit fastighet med ett värde av minst 10,000 kronor, icke skulle få innan fem år förflutit från det lagfart söktes avhända sig fastigheten, med mindre länsstyrelsen godkände överlåtelser. Därest skälig anledning förekomme till antagande, att överlåtare förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att bereda sig hastig vinst genom avverkning av skog, avyttrande av gröda, fastighetens uppdelning i smärre lotter eller dylikt, finge ansökningen bifallas allenast när med visshet kunde antagas att den, å vars förvärv godkännande söktes, komme att väl hävda fastigheten eller när eljest synnerliga skäl funnes för bifall. Ifrågavarande lagstiftning gällde till en början till och med den 30 juni 1919 och erhöles därefter med i huvudsak oförändrat innehåll sin giltighet förlängd på ett år

eller till och med den 30 juni 1920. I enlighet med ett förslag av Kungl. Maj:t beslöt emellertid 1920 års riksdag, att lagen skulle upphävas redan före utgången av sistnämnda tid. Första lagutskottet framhöll i sitt utlåtande i ämnet, att ifrågavarande lagstiftning vid tiden för dess tillkomst varit av verkligt behov påkallad. Och ehuru av utredningen i ärendet framginge, att lagstiftningen varit behäftad med åtskilliga brister samt att dess bestämmelser på flera sätt kringgåts, hade densamma dock i många fall visat sig på ett tillfredsställande sätt fylla sitt ändamål att motverka den osunda spekulatio- n i jordbruksfastigheter, som vid tiden för lagstiftningens tillkomst i oroande grad framträtt. Av den förebragta utredningen framginge emellertid, att ett mera allmänt behov av en förlängning av lagstiftningens giltighetstid ej syntes förefinnas. Vid sådant förhållande och då det måste anses önskligt, att den rättsosäkerhet på fastighetsomsättningens område, som blivit en följd av ifrågavarande lagstiftning, snarast måtte bringas att upphöra, ansåge utskottet en avveckling av lagstiftningen böra äga rum. Den fastighetspekulation, som fortfarande förefunnas och med avseende å vilken ett ingripande från lagstiftningens sida kunde anses erforderlig, syntes kunna motverkas genom gällande skogslagstiftning och särskilt de bestämmelser, som meddelats i lagen om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, ävensom genom föreskrifterna i lagen om inskränkning för viss tid i rätten att bortföra stråfoder m. m.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut igångsattes år 1918 — såsom en fortsättning av den förut omnämnda s. k. jordundersökningen — en utredning med upp- gift, bland annat, att undersöka omfattningen av bolags jordförvärv och en- skilda personers större jordinnehav särskilt i mellersta och södra delarna av riket samt i vad mån berörda jordförvärv i olika avseenden kunde anses verka avsevärt till men för jordbrukets utveckling och ortsbefolkningens be- rättigade intressen. Såsom ett av resultaten av sitt utredningsarbete avgav den s. k. *jordkommissionen* den 15 december 1921 ett betänkande med för- slag till lag med bestämmelser angående rätt att förvärva och besitta fast egendom. Ett av kapitlen i den sålunda föreslagna lagen meddelade bestäm- melser om tillstånd i vissa fall för svenska medborgare att besitta fastighet, vilka bestämmelser i huvudsak innehöllo följande. Enskild person, som ge- nom köp, byte eller gåva förvärvade jordbruksfastighet, skulle, bortsett från vissa undantag, inom tre månader från den i fångeshandlingen utsatta till- trädesdagen, dock sist inom ett år från det förvärvet skedde, på ett stadig- varande sätt bosätta sig på fastigheten ävensom under fem år i följd, räknat från tillträdesdagen, vara där sålunda bosatt. Ville förvärvare, utan att iakt- taga vad sålunda stadgats, behålla förvärvad fastighet, finge det icke ske utan tillstånd av vederbörande länsstyrelse. Sådant tillstånd skulle icke bevil- jas, med mindre särskilda omständigheter därtill föranledde. Vissa i lag- förslaget angivna förvaltningsorgan hade att anmäla hos länsstyrelsen, då anledning funnes antaga, att fastighetsägare eftersatte vad som ålåg honom enligt ovannämnda bestämmelser. Funne länsstyrelsen giltiga skäl föreligga, skulle den föranstalta därom att talan mot fastighetsägaren utfördes vid

domstol. Om domstolen funne, att fastighetsägaren eftersatte vad som ålåg honom, skulle den förelägga honom antingen, därest han ville behålla fastigheten och icke redan till länsstyrelsen ingivit ansökan om tillstånd därtill, att inom tre månader från det föreläggandet vunnit laga kraft ingiva sådan ansökan eller ock att avyttra fastigheten. När ett år förflutit efter det föreläggandet vunnit laga kraft, skulle överexekutor till prövning företaga frågan om fastighetens försäljning. Befunnes då, att fastighetsägaren icke inom den i föreläggandet utsatta tiden ingivit ansökan om tillstånd att behålla fastigheten eller, därest så skett, att ansökningen avslagits, skulle överexekutor förordna, att fastigheten skulle säljas å offentlig auktion. Jordkommissionens förslag innehöll även bestämmelser om förbud i vissa fall mot avverkning av skog. Den, som vore pliktig att bosätta sig på förvärvad fastighet, ägde ej därå avverka skog annorledes än för fastighetens oundgängliga husbehov, förrän han bosatt sig på fastigheten. Länsstyrelsen kunde medgiva undantag från detta förbud. Det förslag, som sålunda framlagts av jordkommissionen, avstyrktes så gott som enhälligt av de ämbetsmyndigheter och sammanslutningar, vilka avgåvo yttrande över detsamma, och har icke blivit av Kungl. Maj:t förelagt riksdagen.

Såsom förut erinrats tillkom den 4 maj 1906 den första bolagsförbudslagen. I stället för denna lag gäller numera en den 18 juni 1925 utfärdad *lag angående förbud i vissa fall för bolag, förening och stiftelse att förvärva fast egendom*, vilken lag icke, såsom den tidigare lagen, gäller blott de nordliga länen utan landet i dess helhet. Sistnämnda dag har även utfärdats en *lag om bulvanförhållande i fråga om fast egendom* i syfte att förhindra, att i lag stadgat förbud att förvärva eller behålla fast egendom kringgås därigenom att den, som har fång till viss egendom, är bulvan för någon, mot vilken dylikt förbud är i fråga om egendomen gällande.

I fråga om jordbruk, som ägas av bolag eller ekonomisk förening och som äro av viss angiven storleksordning, ha införts särskilda bestämmelser med avseende å utarrendering. Dessa gälla även, då fastighet av sådan storlek äges av enskild person, vilken icke är mantalsskriven å fastigheten eller å fastighet, som är i sambruk med densamma, och uppenbarligen besitter fastigheten huvudsakligen i ändamål att därav bereda sig inkomst annorledes än genom jordbruket. Bestämmelserna i detta ämne återfinnas i de år 1927 tillkomna 45—54 §§ i kap. 2 av *lagen om nyttjanderätt till fast egendom* av den 14 juni 1907 samt i *lagen om arrende av viss jord å landet i Norrland och vissa delar av Svealand* av den 25 juni 1909.

Beträffande sådana brukningsdelar, som äro av den beskaffenhet och omfattning och tillhöra sådana ägare, att med avseende å arrende därav nyssnämnda arrendelagstiftning är tillämplig, gäller även en den 27 juni 1927 utfärdad *lag angående uppsikt å vissa jordbruk*. Enligt denna lag skall uppsikt hållas däröver att brukningsdel ej vanhävdas, vare sig därigenom att jordbruket så vanskötes, att dess vidmakthållande äventyras, eller därigenom att nödiga byggnader bortföras eller lämnas utan underhåll.

Bland lagar, som kunna tjäna till hinder mot ett spekulativt utnyttjande av jordegendom, bör även uppmärksammas *lagen om delning av jord å landet* av den 18 juni 1926. Denna lag lägger hinder i vägen för en tidigare icke ovanlig exploatering av jord genom styckningsåtgärder, som icke taga tillbörlig hänsyn till förutsättningarna för drivandet av lönande jordbruk.

Skogsvårdslagstiftningen.

Den nu gällande skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212) innehåller icke några särskilda bestämmelser med syfte att motverka spekulation med skogsegendom. Detta hindrar emellertid icke, att de begränsningar i förfoganderätten över skog, vilka ur skogsvårdssynpunkt införts i lagen, i viss mån kunna vara ägnade att minska lockelsen till skogsspekulation. En redogörelse för det väsentliga innehållet i skogsvårdslagen torde här böra lämnas.

Lagen innehåller olika bestämmelser för yngre och äldre skog.

I fråga om yngre skog stadgas i huvudsak, att den icke må avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring (3 §). Utan hinder av denna bestämmelse må likväl avverkning av yngre skog ske, dels där för tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov icke finnes tillgång till annan skog å fastigheterna eller behovet icke lämpligen kan tillgodoses från sådan och dels — efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen — där avverkningsen är avsedd att ingå såsom led i en rationell skogshushållning eller eljest överensstämmer med en god skogsvård (4 §).

Vad angår avverkning av skog, vilken icke är att anse såsom yngre, föreskrives såsom huvudregel, att sådan avverkning ej må så bedrivas, ej heller efter avverkning med marken så förfaras, att skogens återväxt äventyras. Avverkning för annat ändamål än tillgodoseende av fastighetens eller därmed sambrukad fastighets husbehov må ej heller äga rum i sådan omfattning, att fastigheten därigenom skulle komma att för framtiden lida brist på husbehovsskog efter ortens förhållanden (5 §).

Skogsägare kan påkalla yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huruvida viss skog är att anse såsom yngre eller huru avverkning bör företagas utan att lagens stadganden bliva överträdna (6 §).

Sker avverkning i strid mot lagens bestämmelser eller mot föreskrifter, som meddelats enligt densamma, eller finner skogsvårdsstyrelsen på grund av företagen utstämpling eller eljest skälig anledning antaga, att avverkning planlagts, vilken skulle komma i strid mot nämnda bestämmelser eller föreskrifter, äger skogsvårdsstyrelsen att, därest sådant finnes vara av nöden, meddela förbud att utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd verkställa avverkning, med rätt för skogsvårdsstyrelsen att begränsa förbudet att gälla allenast viss del av fastighet eller eljest på visst sätt inskränka förbudet. Innan förbud meddelas, skall skogsägaren samt, där avverkning verkställt eller planlagts av annan, jämväl denne beredas tillfälle att yttra sig i ärendet. Avverkningsförbud träder i kraft utan hinder av besvär. Där det är av synnerlig vikt, att avverkningsförbud kommer till stånd innan skogsvårdsstyrelsen hin-

ner sammanträda, kan interimistiskt förbud meddelas av vissa därtill be- myndigade tjänstemän hos styrelsen (8 §).

Där vid avverkning icke kvarlämnats skog av sådan täthet och beskaffen- het, att densamma med hänsyn till rådande naturförhållanden kan anses nöj- aktig, samt en tillfredsställande naturlig återväxt ej heller kan inom skälig tid påräknas, skola sådana åtgärder vidtagas, som äro erforderliga för att nöjaktig återväxt inom skälig tid efter avverkningen kommer att finnas å det avverkade området. Därå uppkommen skog skall vidmakthållas, till dess densamma nått den utveckling, att den ej längre är att räkna som plant- skog (9 §).

Bestämmelser äro även meddelade till säkerställande av att skyldigheten att vidtaga åtgärder för betryggande av återväxt bliva fullgjorda (11 och 12 §§).

I fråga om s. k. svårföryngrade skogar ävensom skyddsskogar gälla delvis strängare regler än de nu anförda, bland annat innebärande att i sådan skog avverkning för annat ändamål än husbehov må äga rum allenast med till- stånd av skogsvårdsstyrelsen. I allmänhet skall härvid utsyning verkställas, men i stället för sådan kan anvisning äga rum av viss trakt, därå avverkning får företagas (18—21 a §§).

Vad i skogsvårdslagen stadgas utgör ej hinder för skogsmarks omläggning vare sig till trädgård, åker, byggnadstomt, väg eller till annat liknande ända- mål och ej heller, så framt marken är därtill lämplig och icke av större ytvidd än som kan anses skäligt, för anordnande medelst röjning eller andra sär- skilda åtgärder av betesmark för varaktigt betesbruk eller äng. Dock erford- ras för sådan omläggning i vissa fall tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, bland annat då omläggning till betesmark eller äng ifrågasättes och å området finnes yngre skog (23 §).

Överträdelse av bestämmelse i skogsvårdslagen är belagd med straff, var- jämte i strid mot lagen avverkat virke kan dömas förbrutet. Där fråga icke är om avverkning å svårföryngrade skogar och skyddsskogar, inträder emel- lertid straffansvar eller annan påföljd först sedan skogsvårdsstyrelsen med- delat avverkningsförbud och avverkning skett i strid mot detta (25 §).

Från skogsvårdslagens tillämpningsområde äro undantagna såväl allmän- na som vissa enskilda skogar, bland andra lappmarksskogarna, för vilka strängare bestämmelser gälla.

1937 års riksdag.

Vid 1937 års riksdag framställde herr Gabrielsson i första kammaren en interpellation rörande enskilda skogsspekulanter förvärv av bondejordbruk. Interpellanten lämnade bland annat en del exempel på fall, där självständiga jordbruksfastigheter under år 1936 förvärvats av skogsspekulanter, vilka av- verkat skogen å fastigheterna och sedermera ånyo avyttrat dessa, varigenom de förskaffat sig betydande vinster.

För erhållande av närmare kännedom om förekomsten av sådana missförhållanden, som interpellanten omtalat, och om behovet av åtgärder på området inhämtade chefen för justitiedepartementet yttranden i ämnet från jordbrukskommissionerna i de norrländska länen samt vissa skogrika län i mellersta och södra Sverige, nämligen Kopparbergs, Värmlands, Jönköpings och Kronobergs län. Då interpellationen den 29 maj 1937 besvarades av chefen för justitiedepartementet (första kammarens protokoll nr 37), lämnade denne följande redogörelse för innehållet i jordbrukskommissionernas yttranden:

Inom vissa av de län undersökningen omfattat har spekulation i skogsfastigheter uppgivits icke bedrivas i någon nämnvärd omfattning. Jordbrukskommissionen i *Jönköpings län* har sålunda framhållit, att sådan spekulation givetvis alltså förekomme, särskilt under uppåtgående skogspriser. Kommissionen hade dock ansett sig kunna tryggt påstå, att sådana huvudlösa försäljningar som exemplifierats i interpellationen icke förekomme i Jönköpings län, när skogs- och fastighetsägarna litet var hade ganska god reda på vad skogen vore värd och knappast någonsin numera försålde någon skog utan att först ha låtit räkna och uppskatta skogen genom sakkunnig person. Enligt kommissionens mening torde också skogsvårdsstyrelsen i regel tillse att ingen sådan överavverkning finge förekomma, att fastigheten därigenom råkade i sådant läge att dess fortsatta bestånd som jordbruksfastighet äventyrades efter försäljning till ny ägare. Från *Värmlands län* har meddelats att, såvitt den därvarande jordbrukskommissionen hade sig bekant, någon påtaglig ökad livlighet i fråga om förvärv av jordbruksfastigheter icke förmärkts inom länet. Jordbrukskommissionen i *Gävleborgs län* har uttalat, att fastighetsförvärv i spekulationssyfte nog förekomme här och var inom länet men icke i den omfattning och på sådant sätt, att särskilda lagstiftningsåtgärder kunde anses påkallade. Vad beträffar *Jämtlands län* synas även där ha uppträtt enskilda skogsspekulanter, som inköpt bondejordbruk endast i syfte att tillgodogöra sig skogsavkastningen. Jordbrukskommissionen har emellertid uppgivit, att detta icke förekomme i så stor omfattning att någon allmän fara förefunnos för spolierande av de besuttna böndernas jordbruk. Förvärven påginge så att säga i normal omfattning, och någon utpräglad tendens till ökning kunde icke förmärkas hittills men vore tänkbar, om den rådande högkonjunkturen på trävarumarknaden komme att fortgå under längre tid.

Jordbrukskommissionen i *Västernorrlands län* har likaledes vitsordat att sådan handel med fastigheter, som berörts i interpellationen, förekomme inom länet. Enligt kommissionens mening vore emellertid detta, åtminstone vad Västernorrlands län beträffade, en företeelse som gjorde sig märkbar under såväl hög- som lågkonjunktur. Såvitt för kommissionen vore känt hade någon nämnvärd ökning under senaste tiden icke förmärkts. Antalet fastighetsköp av nu avsedd beskaffenhet, som avslutats under åren 1936 och 1937 eller under något av åren närmast därförut, hade för länets vidkommande uppgivits till 25 å 30 stycken. Från *Kopparbergs län* har uppgivits, att till följd av de nu rådande höga virkespriserna fastigheter med tillhörande god skog sedan något år försålts i rätt stort antal inom länet, samt att det vore väl känt för jordbrukskommissionen därstädes, att många sådana fastigheter förvärvats av skogsspekulanter. Några oskäligen vinster hade emellertid icke vederligen gjorts på dessa fastighetsköp; de mest uppenbara vinsterna syntes ha uppstått vid köp som ägt rum för något mera än ett år sedan, då fastighets- och virkespriserna varit låga.

Mest framträdande syntes de påtalade förhållandena vara inom de båda nordligaste länen. Jordbrukskommissionen i *Västerbottens län* hade visserli-

gen ej kunnat kontrollera de av interpellanten lämnade uppgifterna om spekulationsköp, som under år 1936 gjorts inom vissa socknar av länet, men kommissionen har sagt sig icke ha någon anledning att betvivla uppgifternas riktighet. Att enskilda skogsspekulanter förvärvat bondehemman för att tillgodogöra sig skogen hade i viss utsträckning förekommit inom länet sedan flera år tillbaka med ökning i tider av högkonjunktur på trävarumarknaden. Vad slutligen beträffar *Norrbottens län* hade jordbrukskommissionen sig bekant, att i ett flertal fall enskilda spekulanter, bosatta inom och även utom länet, förvärvat hemman och delar av sådana inom länet för att utnyttja därå befintliga skogstillgångar på kortast möjliga tid i vinstsyfte. Anledning till försäljningarna hade i regel varit ekonomiskt trångmål för ägarna. I och med den inträffade högkonjunkturen inom trävaruindustrien hade dessa förvärv ökat avsevärt i omfattning.

Att fastighetsaffärer av nu ifrågavarande slag till sina verkningar kunna bli mycket skadliga, särskilt då det gäller skogsfastigheter och jordbruksfastigheter med skogsmark, har ganska allmänt framhållits i yttrandena. Också har man på de flesta håll vitsordat angelägenheten av att en sådan trafik i möjligaste mån förhindras. Olika förslag till åtgärder i detta syfte ha framkommit. Jordbrukskommissionen i Värmlands län har ansett, att det kunde bli till god nytta, om genom det allmännas försorg anordnades en *upplysningsverksamhet* rörande lämpligheten av sakkunnig värdering av skogsbeståndet, innan försäljning eller upplåtelse av avverkningsrätt sker. Jordbrukskommissionerna i Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län ha för sin del förordat *lagstiftningsåtgärder* till hämmande av spekulationer. Sålunda har ifrågasatts en utsträckning av skogsvårdslagstiftningen, innefattande vissa inskränkningar i rätten till avverkning å nyförvärvad fastighet. Såsom andra framkomliga vägar har framhållits införande av ett koncessionsförfarande för förvärv av skogsfastighet och jordbruksfastighet med skog samt bestämmelser om skyldighet för köparen att styrka, att han icke äger annan sådan fastighet, och om förbud mot försäljning av fastigheten förrän efter viss tid, i förening med bosättnings- och mantalsskrivningstvång för köparen. I detta sammanhang har emellertid understrukits vikten därav att vid de nya föreskrifternas utformning nödig hänsyn tages till den lojala fastighetshandels intressen. — Jordbrukskommissionen i Jönköpings län har visserligen funnit det önskvärt, att man genom lagstiftning kunde få till stånd en mindre hårdhänt skogsavverkning i de åsyftade fallen, men samtidigt framhållit att en sådan lagstiftning skulle medföra ett så väsentligt ingrepp i den enskildes rätt, att den fullt legitima affärsverksamheten därigenom skulle lida avbräck till skada även för skogsägarna. Med hänsyn till förhållandena inom Jönköpings län har kommissionen i varje fall velat tillråda stor varsamhet för den händelse lagstiftningsåtgärder skulle anses böra tillgripas.

I en annan interpellation i första kammaren av herr Lindhagen uttalade sig denne för en provisorisk lag om förbud mot skogsspekulanternas förvärv av jord. Jag besvarade interpellationen den 29 maj 1937 (första kammarens protokoll nr 37), varvid jag bland annat meddelade, att jag låtit igångsätta förberedande undersökningar inom departementet i förevarande fråga, redan innan de båda här avsedda interpellationerna kommit till min kännedom.

Nämnas må i detta sammanhang, att herr Lindhagen i en motion i första kammaren (nr 267 år 1937) bland annat hemställde, att riksdagen ville såsom en sedan gammalt trängande tillbyggnad till förbudslagstiftningen omedelbart antaga en provisorisk lagstiftning av huvudsakligen följande innehåll:

»Jordbruksfastighet på landet må ej besittas och behållas av enskild ägare, vilken icke är mantalsskriven å fastigheten eller å fastighet, som är i sambruk med densamma, och uppenbarligen besitter fastigheten huvudsakligen i ändamål att tillgodogöra sig skogsavkastningen eller eljest bereda sig inkomst annorledes än genom jordbruket.

Om åtgärder för upplösning av dylikt äganderättsförhållande med mera gällande i tillämpliga delar, vad i lagen den 18 juni 1925 om bulvanförhållanden i fråga om fast egendom stadgas.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter dess promulgerande och gäller tillsvidare intill den 1 juli 1938.»

Med avseende å den i första stycket intagna definitionen på skogsspekulanter erinrade motionären om motsvarande bestämmelser i förenämnda arrende- och vanhävdslagar.

Andra lagutskottet ansåg det icke vara lämpligt att föregripa ett kommande förslag av Kungl. Maj:t i förevarande ämne och hemställde därför, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd (utlåtande nr 49). Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Utredning av centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund.

Under erinran, bland annat, att frågan om åtgärder till förhindrande av spekulation med skogsfastigheter varit föremål för uppmärksamhet vid 1937 års riksdag har centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund — med vilket jag tidigare haft vissa överläggningar i ärendet — i skrivelse den 19 augusti 1937 framlagt förslag till lagstiftning i detta syfte. Förslaget innebär, att i 5 § skogsvårdslagen, vilket lagrum reglerar avverkningen av äldre skog, skall införas ett stadgande, att avverkning för annat ändamål än husbehov under fem år efter det fastighet genom köp, byte eller gåva bytt ägare ej utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd må ske annorledes än i överensstämmelse med god skogsvård. Bestämmelsens tillämplighet har föreslagits skola begränsas till fall, då fastighet överlåtits till annan än föregående ägarens arvinge eller make.

Ifrågavarande förslag har varit underställt skogsvårdsstyrelserna för yttrande. Dessa ha även yttrat sig rörande förekomsten av skogsskövling och behovet av åtgärder till förhindrande härav ävensom i vissa andra förslaget berörande hänseenden.

Ur centralrådets redogörelse för *skogsvårdsstyrelsernas* yttranden torde här böra återgivas vissa delar.

Centralrådet har till en början tillfrågat skogsvårdsstyrelserna angående förekomsten av skogsskövling i samband med spekulation. Frågan avsåg, huruvida det i större utsträckning förekomme att skogstillgångarna skövlades å egendomar, som bytt ägare, och huruvida dylik skövling ägt rum i större omfattning de senaste åren än eljest. På denna fråga ha skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Gotlands, Blekinge, Kopparbergs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, eller åtta skogsvårdsstyrelser, lämnat svar av jakande innebörd, under det att

övriga styrelser icke ansett någon mera nämnvärd skogsskövling förekomma i samband med fastighetsförsäljning. Skogsvårdsstyrelserna ha bland annat anfört följande.

Skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län: Under senaste lågkonjunkturen hade då rådande priser icke erbjudit någon direkt lockelse för skogsexploatorer, varför under ifrågavarande tid inga mera anmärkningsvärda skövlingar förekommit. Å fastigheter, som sålts för styckning, hade skogstillgångarna dock ganska regelbundet reducerats att högst motsvara de blivande avstyckningarnas behov av husbehovsskog. I och med högkonjunkturens inträde hade skogsexploatorerna vaknat till nytt liv, och ett flertal ansökningar om utstämpling »så långt lagen medger» hade under senaste avverkningsäsongen till styrelsen inkommit.

Skogsvårdsstyrelsen i Uppsala län: Under de senaste åren hade någon skövling av skog å egendomar vid ombyte av ägare ej förekommit. I några fall hade visserligen större avverkningar skett, men dessa hade utförts i regel efter genom skogsvårdsstyrelsens försorg verkställd utstämpling eller ock efter utstämpling, som av skogsvårdsstyrelsen kunnat godkännas.

Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län: När skogsvårdsstyrelsen började sin verksamhet hade inom detta län funnits en mängd fastigheter med abnormt höga virkesförråd. I många fall hade dessa blivit spekulationsobjekt. Till följd av skogslagarna och den här för såväl skogsåterväxten som för återhämtningen av söndertrasade skogsbestånd gynnsamma jordmånen kunde dock denna exploatering icke sägas ha haft några svårare följder för själva skogsbruket. Beträffande förhållandena i övrigt på dessa fastigheter måste man däremot säga, att exploatering av skogstillgångarna för dem ofta varit inledningen till en period av förfall med täta ombyten av ägare.

Skogsvårdsstyrelsen i Östergötlands län: Det slag av köpare, vilka gjorde den största skadan å skogarna och mot vilka en lagstiftning vore mest nödvändig, vore sådana oftast kapitalstarka personer, vilka dreve egen trävaruörelse, och som genom en snabb exploatering av avverkningsbar skog samt därefter försäljning av egendomen, styckad eller ostyckad, strävade efter största möjliga omedelbara affärsvinst. Dylika personer hade under senare år köpt, realiserat och försålt åtskilliga skogsegendomar inom länet. Den hastiga exploateringen av virkesförrådet på de enskilda egendomarna medförde ofta, att dess bärkraft, om jordbruket vore svagt, äventyrades, och följden bleve därför vanligen, att dylika egendomar i snabb följd bytte ägare med ty åtföljande vanvård. I fall skogsarealerna vore stora, uppkomme härigenom även sociala olägenheter, i det den jämna arbetstillgången i skogarna för ortsbefolkningen borttoges.

Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län: Då egendomar, bevuxna övernående med äldre skog, vore relativt sällsynta inom länet, kunde »skogsskövling» vid ägarebyte sällan förekomma. Gårdar med eftersatta avverkningar och mycket sparad äldre skog komme dock vid den gamle ägarens frånfälle i regel i händerna på trävaruhandlare, som exploaterade skogen intill vad skogsvårdslagen medgäve.

Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar läns norra landstingsområde: Det bleve alltmera vanligt, att även spekulationsköparna anlidade skogsvårdsstyrelsen och ställde sig dess anvisningar till efterrättelse. Orsaken härtill torde delvis vara den, att skogsegendomar med ett samlat kapital av huvudsakligen gammal skog, vilka torde vara de mest eftersträvansvärda spekulationsobjekten, blivit sällsynta.

Skogsvårdsstyrelsen i Gotlands län: Om en egendom skulle säljas eller

försålts och avverkningsbar skog funnes — och ibland också om ingen dylik funnes — begärdes avverkning i den utsträckning skogslagen medgäve. Ofta begärdes avverkningen av den nye, ofta tillfällige ägaren, men nästan lika ofta av den gamle ägaren, som stundom uppträdde såsom bulvan för den nye. Visserligen reglerades avverkningen medelst den genom skogsvårdsstyrelsens försorg utförda stämplingen, men det kunde ej alltid förhindras, att det utväxta eller mogna virkeskapitalet bleve pressat till yttersta gräns, till men för den ägare, som framdeles skulle söka försörja sig å egendomen.

Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län: Vid ombyte av ägare till egendomar med sparad skogskapital sökte i allmänhet nye ägaren utnyttja skogstillgångarna i så stor utsträckning som möjligt, för att därigenom skaffa medel till köpeskillingen. Denna företeelse vore ej beroende av huruvida den nye ägaren vore s. k. »skogsspekulant» eller »lojal köpare». Någon skillnad i styrkegraden beträffande skogens utnyttjande vore icke framträdande för dessa olika slag av köpare, utan vore *behovet av pengar* till köpeskillingens täckande det avgörande momentet för skogens utnyttjande.

Skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län: Att en köpare av en egendom med ett sparad, avverkningsmoget skogskapital, som han ofta vid köpet fått dyrt betala, efter förvärvet lösgjorde största möjliga del av det mindre räntabla, i skogen bundna kapitalet, vore ju endast naturligt, och kunde dylika avverkningar enligt styrelsens mening icke karakteriseras såsom »skövling». Ävenledes förekomme ej sällan att skogskapitalet relativt hårt utnyttjades i samband med att viss delägare skulle utlösa övriga sterbhusmedlemmar, men funne styrelsen jämväl en sådan åtgärd fullt berättigad från såväl allmän som privatekonomisk synpunkt.

Skogsvårdsstyrelsen i Örebro län: Då det nästan alltid funnes rätt stor mängd yngre skog å även med avseende på skog överkapitaliserade fastigheter, och dessutom täta fröträdställningar alltid måste kvarlämnas jämte skyddskappor o. d., utgjorde gällande skogsvårdsdrag tillräckligt skydd mot verklig skogsskövling.

Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län: Yngreskogsbestämmelserna hade i de flesta fall inneburit tämligen tillfredsställande korrektiv. Av försiktighetskäl anlätades ofta skogsvårdsstyrelsens biträde för utstämpling av nyförvärvade egendomar, även då denna avsåge äldre skog.

Skogsvårdsstyrelsen i Kopparbergs län: Skogen å egendomar, som ginge i arv eller som till relativt låga köpeskillingar överlätes till arvingar, bleve nästan aldrig föremål för skövling. Sparade skogstillgångar på egendomar, som komme i händerna på utomstående, vilket dock ej vore vanligt, bleve däremot ej sällan hastigt exploaterade. Husbehovsskogar till avstyckningar liksom skogar till snärra jordbruksfastigheter som med eller utan statslån förvärvades av ekonomiskt svaga personer, bleve ofta föremål för mer eller mindre lagstridiga saluavverkningar. Orsaken härtill vore i regel ekonomiskt nödläge och en önskan att rädda i fastigheten placerad besparing.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län: Ekonomiskt svaga köpare av skogsfastigheter tvingades ofta att anlita skogen över dess förmåga för att likvidera förvärvet. Särskilt i fråga om mindre egendomar hade stora svårigheter erbjudit sig för skogsvårdsstyrelsen att skydda virkesförrådet. Även vid arvskiften hade skogskapitalet många gånger blivit hårt skattat, ehuru väl man under senare år kunnat spåra en strävan till det bättre i förevarande avseende.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län: Då en skogsfastighet bytte ägare på annat sätt än genom arv, företoges i regel en större avverkning för att nedbringa eller rättare sagt amortera köpeskillingen. Småfastigheterna, särskilt

arbetarsmåbruk, vilka i vissa fall tilldelats skogsmark om ända till 8 à 10 hektar, skövlades därvid ej sällan innan skogsvårdsstyrelsen hunne ingripa. Ågarna till de större fastigheterna vände sig däremot ofta till skogsvårdsstyrelsen med begäran om utstämpling, eller också anlätade de ibland enskild skogsutbildad person för stämplingen. Den mogna skogen torde då i båda fallen oftast bliva utstämplad så långt lagen medgäve, men yngre skog och äldre utvecklingsbar skog bleve av skogsvårdsstyrelsen praktiskt taget alltid föremål för beståndsvårdande stämpling och ofta även då enskild skogsman anlätits för stämplingen.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län: Att skogstillgångarna å fastigheter, som vore föremål för s. k. spekulationsköp, regelmässigt bleve föremål för en hård exploatering vore obestriddigt, ehuru styrelsen icke ville förneka, att även fall förekomme, då avverkningarna å dylika fastigheter bedrivits på ett sätt, som ur såväl skogsvårds- som skogshushållningssynpunkt fått anses vara tillfredsställande. För att kunna belysa i vad mån spekulationsköp av skogsfastigheter tilltagit under de senaste åren hade styrelsen låtit verkställa en undersökning inom länets kustland rörande omfattningen av dylika köp under tiden för styrelsens verksamhet. Av denna undersökning framginge, att spekulationsköpen vore en starkt konjunkturbetonad företeelse. Särskilt hade det senaste årets höga virkespriser lockat till ett så stort antal dylika försäljningar, att de omfattade omkring $\frac{1}{3}$ av samtliga, som redovisats för åren 1926—1936.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län: Såväl under innevarande som under närmast föregående högkonjunktur hade en rätt omfattande spekulation i skogshemman ägt rum. Den restriktiva skogslagstiftningen för lappmarken hade utgjort ett gott skydd för skogen på hemmanen där. I det stora hela hade spekulanterna i kustlandet vid avverkningarna ställt sig lojala till bestämmelserna i skogsvårdslagen, varför någon nämnvärd skövling av i skogsvårdslagens mening yngre skog icke kunde sägas ha förekommit. Denna lag skyddade emellertid icke sådan till äldre hänförlig skog, vilken ur skogsvårdssynpunkt lämpligen borde blott genomhuggas, utom i de enstaka fall då en avverkning kunde anses äventyra återväxten eller fastighetens tillgång på husbehovsvirke.

Centralrådet har vidare till skogsvårdsstyrelserna riktat frågan, om det vore önskvärt, att exploatering av skog genom viss lagstiftning framdeles kunde förhindras. Sjutton skogsvårdsstyrelser, nämligen de i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands och Kronobergs län samt Kalmar läns norra landstingsområde ävensom i Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, ha funnit lagstiftningsåtgärder för nu ifrågavarande ändamål vara av behovet påkallade. Övriga skogsvårdsstyrelser ha icke funnit detta vara förhållandet. Skogsvårdsstyrelsernas yttranden i detta spörsmål innehålla bland annat följande.

Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län: En speciell lagstiftning syntes för länets del icke nödvändig och detta av följande skäl: a) Nu gällande skogsvårdslags bestämmelser i 3, 5 och 23 §§ gäve för övervägande flertalet av länets hemman ett ganska gott skydd för virkesförrådet, givetvis under förutsättning, att tillräckliga medel för effektivt övervakande ställdes till skogsvårdsstyrelsens förfogande. Möjligen skulle enbart en skärpning uppåt av

begreppet »yngre skog» kunna anses lämplig. b) En lagstiftning av ifrågasatt innebörd skulle för styrelsen medföra ett betydligt ökat fiskaliskt och registrerande arbete, vilket icke vore önskvärt. c) En dylik lagstiftning skulle medföra en mängd arbetskrävande och mycket ömtåliga utredningar av skogs- och privatekonomisk karaktär, där skogsvårdsstyrelsen finge fungera som någon slags underrätt. Dessa ärenden komme med inom länet rådande förhållanden i många fall att beröra även lojala köpare, vilka måste anses ha rätt till största möjliga tillmötesgående. Att rättvist sortera lojala och illojala köpare torde bli omöjligt. d) Det finge ej förbises, att försäljningarna av skogrika gårdar för exploatering ofta framtvingades av rådande arvs- och beskattningstagstiftning, som så gott som omöjliggjorde bevarandet av höga virkesförråd, vem som än bleve köpare. e) Endast ett relativt litet och ständigt minskande antal gårdar vore be vuxna med skog av den ålders- och dimensionsammansättning, att avverkningskvantiteten vid totalutsyning genom införande av skärpt lagstiftning skulle minskas jämfört med den, som kunde tagas enligt nu gällande bestämmelser.

Skogsvårdsstyrelsen i Kronobergs län: Därest genom ytterligare vunnen erfarenhet bleve klart, att nu ifrågavarande avverkningar genom gällande lag icke kunde förhindras, vore ändring av lagen påkallad för att förekomma dylik spekulation.

Skogsvårdsstyrelsen i Kalmar läns norra landstingsområde: En lagstiftning riktad mot en osund spekulation med skogsfastigheter skulle sannolikt bliva av stor betydelse genom sin preventiva verkan vid inträdande högkonjunktur. Den torde komma att verka såväl återhållande vid köp som i viss mån tillbaka hållande på priserna, i det spekulanten tvingades att vid korttidsaffär kalkylera med mindre uttag.

Skogsvårdsstyrelsen i Gotlands län: Skogsvårdslagens 23 § vore med hänsyn till förhållandena å svårförnygrade skogar ej lyckligt formulerad, utan tarvade ändring. Egendomsspekulanterna sökte gärna begagna sig av bestämmelserna om omläggning av skogsmark till betesbruk för att exploatera skogen.

Skogsvårdsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län: Då skogskapitalet inom länen i förhållande till boniteten vore långt under vad det normalt borde vara för att full produktion skulle ernås, vore det av stor betydelse, att kapitalet ökades och att sålunda skövlingar överhuvudtaget förebyggdes.

Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län: Det vore icke möjligt, önskvärt eller lämpligt att genom lagstiftning, som riktade sig endast mot vissa kategorier av köpare, förhindra exploatering av skog i samband med ombyten av markägare. Ifrågasättas kunde emellertid, om icke tiden nu vore mogen för ett förtydligande av skogsvårdslagens bestämmelser i vissa avseenden, så att icke exploatering av skog bedreves i allt för hög grad och på en gång, särskilt då egendomar bytte ägare.

Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län: Även om behovet av lagstiftning till skydd mot exploatering av skog genom spekulation icke kunde sägas vara mera överhängande för länet vidkommande, syntes det i allt fall önskvärt, att åtgärder vidtoges till förebyggande av skövling av skog, därest denna antingen bytt ägare eller tilldelats nybildad fastighet, även om överlåtelse av äganderätten i senare fallet icke ägt rum. Erfarenheten hade ådagalagt, att benägenheten att gripa till skogskapitalet vid sådana tillfällen vore större än eljest.

Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län: Ehuru skogsspekulationen såsom den för närvarande gestaltade sig inom länet — den hade tidigare i betydligt högre grad än nu lett till skogsskövling — icke innebure några större vådor ur ren skogsproduktionssynpunkt, vore styrelsen dock av den meningen, att

det ur andra synpunkter, t. ex. i fråga om reproduktionsåtgärder inom behörig tid, arbetstillgången, ur skattesynpunkt m. m. vore synnerligen önskvärdt, att åtgärder vidtoges för att förhindra en osund spekulation i skogsfastigheter.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län: Det vore icke blott önskvärdt utan nödvändigt att genom lagstiftning förutsättningen för spekulationsköp undanröjdes. En betänklig brist på konsekvens i nu gällande jordlagstiftning skulle därigenom också avhjälpas. Medan statsmakterna i syfte att skydda den självägande jordbrukareklassen genom lagbestämmelser kringskurit bolags rätt till jordförvärv, lämnades fältet fritt för en köparekategori, som ur såväl sociala som ekonomiska synpunkter finge anses ännu mindre önskvärd som jordbesittare.

Vad härefter angår skogsvårdsstyrelsernas yttranden rörande centralrådets förenämnda förslag till visst tillägg till skogsvårdslagen har skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län, ehuru med tvekan, samt skogsvårdsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands och Kronobergs län ävensom Kalmar läns norra landstingsområde jämte Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs, Västernorrlands och Norrbottens län, eller tolv skogsvårdsstyrelser, i det väsentliga anslutit sig till förslaget. Vissa förbehåll ha emellertid därvid gjorts.

Sålunda har *skogsvårdsstyrelsen i Stockholms län* ansett, att avverkningsmöjligheterna måste fixeras efter mera bestämda grunder än vad begreppet god skogsvård kunde anses innebära. *Skogsvårdsstyrelsen i Södermanlands län* har framhållit, att avverkningstillstånd av skogsvårdsstyrelse borde erfordras, som skulle äga att förordna om utstämplingens verkställande, kubikmassans beräknande och kontrollboks förande. Utstämplingstvånget borde även gälla husbehovsvirket. *Skogsvårdsstyrelserna i Östergötlands län* och *Kalmar läns norra landstingsområde* ha ansett, att undantag från regeln om god skogsvård icke borde förekomma, och att sålunda skogsvårdsstyrelsens rätt till prövning av ifrågasatt avverkning utöver denna gräns borde bortfalla. *Skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län* har hållit före, att den ifrågasatta lagstiftningen borde givas provisorisk karaktär. *Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* har framhållit, att omständigheterna påkallade en skärpning av de föreslagna bestämmelserna på så sätt, att avverkning för annat ändamål än oundgängligt husbehov under tio år, från det fastigheten nybildats eller bytt ägare, ej måtte företagas annat än efter skogsvårdsstyrelsens tillstånd och anvisning. Skogsvårdsstyrelse borde därvid för varje fall pröva, vad som under angivna tid finge uttagas med hänsyn såväl till skogsvårdens som skogshushållningens fordringar. Vid behov skulle hushållningsplan upprättas och anvisning i regel lämnas genom stämpling. Över skogsvårdsstyrelsens beslut i sådant ärende skulle besvär kunna anföras hos vederbörande länsstyrelse. De restriktiva bestämmelserna borde gälla under längre tid än fem år, då de eljest icke syntes avskräcka från köp i exploateringssyfte.

Övriga skogsvårdsstyrelser, som behandlat frågan om den lagstiftning, som skulle kunna vara ändamålsenlig till vinnande av nu ifrågavarande syfte, ha i huvudsak framhållit följande.

Skogsvårdsstyrelsen i Jönköpings län har förklarat sig hysa den meningen, att en eventuell lagstiftning för ändamålet borde inriktas på en skärpning uppåt av begreppet »yngre skog». Som en rent schablonmässig restriktion

utan egentlig skogsvårdande anknytning skulle även en sådan bestämmelse kunna tänkas tjäna, som innebure, att under en 5-årsperiod den årliga avverkningen icke finge överskrida två gånger den virkeskvantitet, som egendomens skog årligen beräknades lämna enligt vid sista fastighetstaxeringen åsatt bonitet och relativ skogstillgång. *Skogsvårdsstyrelsen i Blekinge län* har ansett, att skogsskövling på ett effektivt sätt skulle kunna förhindras genom stadgande, att förvärv av fastighet eller avverkningsrätt obligatoriskt skulle anmälas till skogsvårdsstyrelsen. *Skogsvårdsstyrelsen i Älvsborgs län* har funnit, att det ifrågavarande syftet skulle kunna vinnas genom vissa förtydliganden av skogsvårdslagen. Beträffande yngre skog borde överträdelser av de föreskrifter, som gäves i skogsvårdslagen, medföra straffpåföljd. Rekvisitent, som ej vore nöjd med erhållen utstämpling, skulle äga rätt däröver besvära sig i laga ordning vid risk att avverkning i strid mot en av skogsvårdsstyrelsen utförd stämpling skulle kunna medföra samma påföljd, som om den vore utförd i strid mot ett av skogsvårdsstyrelsen meddelat avverkningsförbud. I fråga om sådan skog, som icke vore att anse som yngre, har styrelsen föreslagit skola gälla »att avverkning till avsalu av skog, vilken icke är att anse såsom yngre, må ej heller utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd ske i så stor omfattning, att fastighetens totala virkesförråd nedbringas under 50 % av vad som med hänsyn till markens bonitet kan anses vara för fastigheten i fråga normal skogstillgång». *Skogsvårdsstyrelsen i Jämtlands län* har föreslagit, att nyförvärvade fastigheter — dock icke ärvda — under fem år från köpets avslutande i fråga om rätten till avverkning skulle ställas under sådana bestämmelser, som nu gälla för svårföryngrad skog. *Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län*, slutligen, har förordat att det borde stadgas, »att avverkning för annat ändamål än husbehov under viss tid efter det fastighet genom köp, byte eller gåva bytt ägare ej finge ske annorlunda, än efter av skogsvårdsstyrelsen utförd utmärkning». Den föreslagna bestämmelsen borde begränsas till fall, då fastigheten övergått till annan än föregående ägares arvinge eller make.

Centralrådet har även inhämtat skogsvårdsstyrelsernas yttrande rörande vad som i den ifrågasatta lagstiftningen borde förstås med begreppet god skogsvård.

I detta sammanhang må erinras om att, på sätt framgår av proposition nr 389 till 1919 års riksdag med förslag till lag om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo, dåvarande chefen för justitiedepartementet gjorde följande uttalande i fråga om innebörden av begreppet god skogsvård:

Vid planläggandet och utförandet av en med grunderna för god skogsvård överensstämmande avverkning måste hänsyn tagas såväl till bevarandet och utnyttjandet av markens produktionsförmåga som ock till förhandenvarande bestånds ålder och slutenhet samt förmåga av utveckling. Härvid vore givetvis att tillse, bland annat, att icke genom olämpligt utförd avverkning i skog, som vore i behov av föryngring på grund av ålder eller annat förhållande, föryngringen försvårades eller återväxten äventyrades. Det kunde således icke anses vara förenligt med god skogsvård att, även om en skogsfastighets samtliga bestånd vore avverkningsmogna, genom avverkning på en gång kallugga skogsområdet i dess helhet, då nämligen därigenom i regel skulle uppstå svårigheter för skogens föryngring och markens återförsättning i skogbärande skick. Begreppet god skogsvård torde varken kunna anses äga den betydelse, att det avsåge utvinnande av den högsta möjliga

avkastning, som kunde erhållas med skälig förräntning av ett förefintligt skogskapital, eller å andra sidan böra fattas så, att avverkning finge äga rum allenast i den utsträckning, som vore förenlig med skogens framtida bestånd.

Några av skogsvårdsstyrelserna ha i sina yttranden hänvisat till vad sålunda år 1919 blivit anfört rörande innebörden av begreppet god skogsvård. Ett par styrelser ha härvid framställt erinringar mot att den nu ifrågasatta lagstiftningen skulle tillämpas i enlighet härmed.

Enligt vad *skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* framhållit, vore det, därest skogen skulle kunna bliva till ett verkligt stöd vid fastighetens skötsel, erforderligt att pröva varje fall för sig. Begreppet »god skogsvård» vore i detta samband för vagt och täckte icke fordringarna på det avsedda skyddet för skogskapitalet, som väsentligen tillhörde *skogshushållningens* område. En rätt avvägning av uttagen från skogen vore likvisst en mycket viktig faktor för skogsbefolkningens försörjning, som i varje fall icke finge eftersättas, då det gällde förvärv i spekulationssyfte.

Skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län har ansett begreppet god skogsvård icke kunna givas en så fyllig och alltomfattande definition, att densamma kunde täcka alla de fall, som i praktiken kunde tänkas framkomma vid tillämpning av den föreslagna bestämmelsen. I likhet med vad fallet varit med begreppet yngre skog i den allmänna skogsvårdslagen, finge man räkna med att god skogsvård endast kunde givas en på praktisk erfarenhet grundad tolkning. Styrelsen kunde icke biträda uttalandet av chefen för justitiedepartementet, att begreppet god skogsvård icke kunde anses äga den betydelsen, att avverkning finge äga rum allenast i den utsträckning, som vore förenlig med skogens framtida bestånd. Därest avverkning å en fastighet utfördes på det sätt och i den omfattning, att skogens framtida bestånd äventyrades, undanröjdes också möjligheterna att å skogen ifråga överhuvud taget bedriva någon skogsvård. Avverkningen kunde i så fall knappast anses utförd enligt god skogsvård. Man finge ej heller bortse från att den klientel, som styrelserna i här avsedda fall hade att göra med, ofta utgjordes av personer, som tillhörde den kategori av skogsägare, vilka pressade lagens bestämmelser till det yttersta. Genom att lägga begreppet god skogsvård som måttstock på avverkningarnas laglighet kunde man därför befara, att å fastigheter med övervägande äldre skogsbestånd, där avverkningarnas omfattning snarare bleve en hushållnings- än en skogsvårdsfråga, något skydd för skogen knappast kunde vinnas på den av centralrådet föreslagna vägen.

Nämnas må även vad som anförts av *skogsvårdsstyrelsen i Värmlands län*.

Styrelsen har förutsatt, att med god skogsvård skulle endast avses ett skogligt-tekniskt riktigt uttagande av virke inom respektive skogsbestånd och att däri icke inlades någon öppen eller dold undermening av skogshushållnings- eller avverkningspolitisk natur. Något genom lagbestämmelsen skapat tvång för en ny fastighetsägare att fördröja eller på ett flertal år fördela uttagandet av ostridigt avverkningsmogen skog ansåge styrelsen sålunda icke böra föreligga i annan måtto, än så av klara skogligt-biologiska hänsyn påkallades.

Flertalet av de skogsvårdsstyrelser, som yttrat sig rörande begreppet god skogsvård, synas icke ha haft något att erinra mot att detsamma lägges till grund för en lagstiftning mot skövling av skog. Synpunkterna ha dock i någon mån varierat.

En ytterligare av centralrådet framställd fråga, huruvida de ifrågasatta stadgandena borde kompletteras med bestämmelser om obligatorisk anmälningsplikt vid förvärv av fastighet, har besvarats jakande av skogsvårdsstyrelserna i Östergötlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Västmanlands, Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län, eller alltså av nio skogsvårdsstyrelser. Skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Uppsala och Västerbottens län ha framhållit, att enligt deras mening vissa fördelar skulle vara förenade med ett dylikt stadgande, men ha icke ansett möjligt få detta genomfört. Övriga skogsvårdsstyrelser ha ej funnit behov föreligga av obligatorisk anmälningsplikt.

Slutligen har centralrådet tillfrågat skogsvårdsstyrelserna, huruvida dessa ansåge läget kräva även restriktioner beträffande skogsägarnas befogenhet att upplåta avverkningsrätter. Härå avgivna svar synas innebära, att skogsvårdsstyrelserna i Stockholms, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Värmlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, eller åtta skogsvårdsstyrelser, förmenat vissa restriktioner i detta hänseende vara behöfliga, särskilt i vad gäller avverkningsrättsupplåtelse i samband med fastighetsförsäljning eller försäljning av avverkningsrätt, som icke föregåtts av utstämpling. Övriga skogsvårdsstyrelser ha ej ansett erforderligt införa några restriktioner i det avseende, som nu är i fråga.

Centralrådet har till stöd för sitt i det föregående omnämnda förslag inledningsvis framhållit att, medan skogsvårdslagens bestämmelser om avverkning av yngre skog syntes erbjuda tillräckliga garantier mot skövling av sådan skog från spekulanters sida, detta däremot ej kunde sägas vara fallet med motsvarande stadganden beträffande äldre skog. Avverkning av sådan skog finge nämligen äga rum ända till den utsträckning, att återväxten ej äventyrades, om fastigheten ej därigenom komme att lida brist på husbehovsskog. En ur skogsvårdssynpunkt olämplig kalavverkning kunde sålunda ej förbjudas, därest skogsägaren vidtog åtgärder eller ställde säkerhet för återväxtens betryggande.

De uttalanden, som gjorts av vissa skogsvårdsstyrelser, har centralrådet funnit giva vid handen, att det för närvarande i olika delar av landet förekomme att i samband med fastighetsförvärv skogstillgångarna bleve föremål för ett utnyttjande, som ur allmän synpunkt icke kunde anses tillfredsställande. Ifrågavarande köp av skogsegendomar i spekulationssyfte syntes visserligen hittills icke kunna sägas utgöra en företeelse av den omfattning, att den kunde betecknas som en verklig fara för skogshushållningen i riket. Då emellertid dessa spekulationsaffärer i regel ledde till att den virkesproducerande förmågan hos de egendomar, som vore objekt härför, uthålligt försämrades, vilket oftast även bleve till allvarligt men för jordbruksdriften å desamma och för försörjningsmöjligheterna å respektive orter, syntes det centralrådet befogat överväga åtgärder till deras förhindrande. Med den begränsade spekulation på området, som för närvarande gjorde sig gällande, syntes vid denna prövning böra särskilt iakttagas, att härför icke ifrågasattes åtgärder, som onödigtvis betungade skogsägarna eller ingrepe i deras för-

foganderätt över skogstillgångarna, så långt denna med nu gällande skogsvårdslagstiftning vore medgiven. Med denna utgångspunkt och i detta syfte hade centralrådet uppgjort sitt förslag till viss komplettering av 1923 års skogsvårdslag.

Av skogsvårdsstyrelsernas yttranden över detta förslag har centralrådet funnit framgå, att meningarna bland dessa vore delade beträffande ändamålsenligheten av en dylik lagstiftning. Emellertid har centralrådet av vad styrelserna anfört stärkts i sin uppfattning, att ifrågakommande komplettering av skogsvårdslagen kan anses utgöra en efter nu rådande förhållanden lämpligt avvägd åtgärd för att råda bot på de missförhållanden av jämförelsevis begränsad räckvidd spekulationen med skogsfastigheter hittills visat sig medföra.

Centralrådet har därför icke funnit anledning att detaljdiskutera de andra förslag i detta syfte, som av skogsvårdsstyrelserna framförts. I vad dessa varit av innebörd att för skogar av nu ifrågakommande kategori stadga utstämplingstvång genom skogsvårdsstyrelse har centralrådet dock framhållit, att detta måste anses olämpligt även på den grund, att därigenom enligt skogsvårdslagstiftningens principer ägare av nyförvärvade skogar skulle bliva gynnade med kostnadsfri utsyning genom skogsvårdsstyrelse, på sätt gällde, exempelvis, för svårföryngrade skogar. Centralrådet hölle före, att om det av centralrådet föreslagna stadgandet lagfästes, detta på frivillighetens väg komme att leda till, att utsyningarna å de skogar, varom vore fråga, anförtroddes skogsvårdsstyrelserna. För att så skulle ske vore enligt centralrådets mening icke erforderligt, att en överträdelse av stadgandet i fråga förenades med strängare ansvarsbestämmelser än vad gällde skogsvårdslagens avverkningsregler i övrigt.

Vad angår frågan, om uttrycket god skogsvård kan anses vara av den exakta natur, att det ägnar sig för användning i skogsvårdslagens text, har centralrådet anfört följande:

I detta avseende ville centralrådet först erinra om, att denna term tidigare brukats i den provisoriska skogsskövlingslagen, vilken inom skogsvårdsstyrelsekreter ansetts verka i så gynnsam riktning, att på sin tid skogsvårdsstyrelsernas delegerade i yttrande över skogslagstiftningskommitténs betänkande hemställt, att begreppet god skogsvård måtte bliva normerande för all avverkning av äldre skog. Vidare kunde erinras om att enligt anvisningarna för upprättande av avverkningsberäkning jämlikt 1932 års lappmarkslag beträffande ransoneringsförrådet skulle iakttagas, att inom huggningsklass IV skulle till avverkning under tjuguarperioden anvisas den kubikmassa, som med stöd av i beståndsbeskrivningen förda anteckningar beräknades komma att utfalla vid genomhuggning i skogsvårdande syfte. Med genomhuggning i skogsvårdande syfte borde här förstås detsamma som avverkning i överensstämmelse med god skogsvård. Enligt vad av centralrådet försports, hade några större svårigheter ej uppstått för tillämpning av förenämnda grundsats inom det område, varå lappmarkslagen ägde giltighet. Centralrådet förmenade därför, att tolkningen av begreppet god skogsvård icke skulle behöva i praxis medföra större svårigheter, än som i allmänhet vore förenade med tillämpningen av skogsvårdslagens i flera fall rätt vaga bestämmelser.

För det ändamål, varom nu vore fråga, syntes icke vara erforderligt att söka i definitioner uttömmande klargöra, vad som i nu ifrågasatt händelse borde förstås med god skogsvård. Till den ledning, skogsvårdsstyrelserna i detta avseende kunde göra anspråk på, ville centralrådet emellertid framhålla, att det ifrågasatta lagstadgandet borde medföra hinder för köpare av skogsfastigheter att under den restriktionstid, som kunde fastställas, för avsalu utnyttja tillgångarna av äldre skog på det sätt, att förutsättningarna även på kort sikt för ett tillgodogörande av markens virkesproducerande förmåga bleve försämrade. I praktiken syntes detta böra få till följd, att den äldre skogen vårdades medelst ändamålsenliga huggningar, så länge den lämnade eller genom dylik vård kunde bringas att lämna nöjaktig värdeavkastning, och att överhuvud taget exploateringen av denna skog ej tilläts ske på annat sätt än att genom återväxt eller på grund av efter genomhuggning ökad tillväxt å den kvarvarande skogen fastighetens produktionsförmåga bibehölls och förkovrades. Med dessa grundsatser syntes därför som regel icke kunna förenas i förhållande till en fastighets skogsareal mera omfattande kalavverkningar. Även om det finge anses ligga i sakens natur, att huggningarna skulle föras så, att, där det vore fråga om förnyring, förutsättningarna för naturlig sådan av lämpliga trädslag tillvaratoges, kunde dock självfallet under vissa omständigheter även sådana huggningar, som måste efterföljas av skogsodling, inrymmas under begreppet god skogsvård.

Till stöd för förslaget, att skogsvårdsstyrelserna skola äga befogenhet att i vissa fall dispensera från bestämmelsen om god skogsvård och sålunda äga rätt för nyförvärvad fastighet medgiva den avverkning av äldre skog, som enligt skogsvårdslagen normalt må uttagas, har centralrådet bland annat framhållit följande synpunkter.

Mycket ofta syntes det förekomma, att köpare av jordbruksfastigheter vore så kapitalsvaga, att de till förvärvets finansiering måste avverka all den skog å fastigheten i fråga, som enligt skogsvårdslagen kunde medgivas. Ur allmän synpunkt vore detta att beklaga. Å andra sidan kunde väl med skäl ifrågasättas, huruvida statsmakterna hade anledning att för dessa egendomsköpare föreskriva strängare bestämmelser i vad avsåge förfoganderätten till skogen, än vad gällde för övriga fastighetsinnehavare. I stället syntes väl det allmännas intresse böra gå ut på att för de personer, som eftersträvade att skaffa sig egna gårdar för att där bosätta sig och av jordens och skogens skötsel skaffa sig sin utkomst, underlätta möjligheterna till dylika förvärv. Syftet med den lagstiftning, varom nu vore fråga, vore ju endast att förhindra en osund spekulation med skogsfastigheter. Den borde givetvis då icke utformas så, att den bleve till hinder för fullt legitima fastighetsköp.

Med hänsyn härtill kunde centralrådet icke finna annat än att det vore nödvändigt, att åt skogsvårdsstyrelserna förlänades befogenhet pröva, i vilket syfte ett förvärv skedde. Befunnnes det därvid, att detta vore utan spekulativt inslag och köparen samtidigt kunde styrka, att en avverkning å fastigheten så långt skogsvårdslagen medgäve vore av väsentlig betydelse för hans möjligheter att behålla fastigheten, syntes skogsvårdsstyrelsen böra lämna tillstånd därtill. I sådant fall, däremot, då visserligen köpet kunde betraktas som legitimt, men ett uttag så långt lagen medgäve av den äldre skogen icke kunde anses bliva av nämnvärd betydelse för köparens ekonomiska ställning, syntes under restriktionstiden dylikt tillstånd icke böra lämnas.

Nu berörda prövningar kunde förvisso mången gång för skogsvårdsstyrelserna bliva av ömtålig natur. Centralrådet hade emellertid icke kunnat finna någon annan utväg till frågans lösning.

Enligt vad centralrådet framhållit skulle en bestämmelse om obligatorisk anmälningsskyldighet vid förvärv av fastighet i hög grad underlätta för skogsvårdsstyrelserna att handlägga de uppgifter, den ifrågasatta lagstiftningen skulle medföra. För praktiska ändamål syntes emellertid införandet av en dylik bestämmelse knappast vara erforderlig, då skogsvårdsstyrelserna genom sin personal i allmänhet torde få vetskap om de fastighetsöverlåtelser, som skedde. En föreskrift om obligatorisk anmälningsskyldighet torde icke heller stå i överensstämmelse med de principer, varpå skogsvårdslagen vore uppbyggd. För vinnande av den säkerhet, som överhuvud taget kunde ernås emot ett överträdande av det ifrågavarande lagstadgandet, borde i så fall detta förenas med en bestämmelse av innebörd, att avverkning för avsalu skulle föregås av utsyning av skogsvårdsstyrelse. På skäl, som tidigare framhållits, ville emellertid centralrådet icke förorda ett stadgande härom. I det långt övervägande antalet fall syntes köparna av skogsfastigheter frivilligt komma att vända sig till skogsvårdsstyrelserna för erhållande av deras biträde för skogens utstämpling i överensstämmelse med en eventuellt lagfäst princip om god skogsvård.

Beträffande frågan om det till förhindrande av en osund spekulation med skogsfastigheter även erfordras, att restriktiva bestämmelser utfärdas med avseende å försäljningen eller upplåtelsen av avverkningsrätter, har centralrådet anfört följande.

Enligt centralrådets åsikt vore uppenbart, att den allmänt förekommande försäljningen av utstämplat rotstående virke i detta sammanhang icke borde göras till föremål för laglig reglering. Denna försäljningsform innebure ofta stora fördelar för jordägarna såväl som för den legitima virkeshandeln, och det finnes ingen anledning förhindra dess användning. Något annorlunda ställde sig dock frågan vid avverkningsrättsförsäljning utan föregående stämpling, exempelvis vid överlåtelse av all skog, som enligt skogsvårdslagen finge avverkas. Detta försäljningssätt vore förvisso i hög grad olämpligt och kunde i viss mån bidraga till att uppamma en skadlig spekulation. Ehuru detta försäljningssätt alltjämt tillämpades, torde väl dock kunna antagas, att det med den stigande upplysningen på skogshushållningens område komme att bliva alltmera sällsynt. Förekomsten av detsamma syntes därför i och för sig icke böra föranleda till dess förbudande.

Skälet framför andra att i detta sammanhang synts böra till bedömande upptagas frågan om behovet av restriktioner med avseende på överlåtet av avverkningsrätter vore givetvis, att ett lagstadgande mot spekulativen med skogsfastigheter av föreslagen innebörd kunde tänkas komma att kringgå på så sätt, att antingen spekulanten förvärvade avverkningsrätt till skogen i stället för själva fastigheten, eller att rätten till avverkning först försåldes och därefter, sedan den försålda skogen uttagits, fastigheten. I det fall, där säljaren icke bättre förstode att tillvarataga sina intressen, än att skogen försåldes utan föregående utstämpling, kunde det tänkas, att en osund spekulation på angivet sätt bereddades en möjlighet fortleva. I de fall däremot — vilka väl komme att bliva de ojämförligt flesta till antalet — där virkes-

försäljningen skedde efter utstämpling, syntes spekulationsmöjligheterna icke bliva så stora, i det att under dylika omständigheter säljaren med tillgång till uppgifter om kvantitet och beskaffenhet av det för försäljning avsedda virket i allmänhet torde besitta ganska goda möjligheter att bedöma dettas värde. Även det ansvar för reproduktionsåtgärder, som enligt skogsvårdslagen åvilade markägaren efter av en avverkningsrättshavare företagen avverkning, syntes göra en markägare mindre benägen att upplåta alltför omfattande avverkningsrätter.

Även om sålunda i vissa fall med det lagstadgande, som nu ifrågasatts, en icke önskvärd virkesspekulation skulle beredas möjligheter existera, funne centralrådet detta icke för närvarande behöva påkalla, att även handeln med avverkningsrätter underkastades särskild lagreglering. Centralrådet ville erinra om att ifrågavarande spekulation enligt skogsvårdsstyrelsernas uppgifter icke vunnit större omfattning, och att därför, åtminstone för det närvarande, icke syntes böra ifrågakomma åtgärder av mera ingripande art. Sedan av centralrådet föreslagen lagstiftning eventuellt blivit genomförd, torde erfarenheten få visa, huruvida det därmed förenade syftemålet blivit uppnått. Skulle det då framgå, att så icke vore fallet, vore tiden inne för övervägande av de andra åtgärder, som av läget påkallades.

Slutligen har centralrådet framhållit, att införandet i skogsvårdslagen av en lagbestämmelse med föreslagen lydelse även ur allmänt skoglig synpunkt syntes kunna bliva av visst värde. För åvägabringandet av en god skogsvård hade skogsvårdsstyrelserna att ständigt arbeta. Genom ett förtroendefullt samarbete mellan skogsvårdsstyrelserna och skogsägarna skapades ock alltjämt ökade förutsättningar för en god skogsskötsel. Särskilda svårigheter hade emellertid i detta arbete mött att beträffande de fastigheter, som ginge i handeln, vinna förståelse för skogsvårdssynpunkter. Av lättförklarliga skäl bleve där mången gång intresset för en på längre sikt ändamålsenlig skogsvård mindre framträdande. Den ifrågasatta lagbestämmelsen borde därför bliva ett gott stöd för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet på området i fråga och förstärka grunden för det arbete, som ginge ut på att få skogsägarna att förstå betydelsen av ett förnuftigt sparande på skogen för att därigenom vinna ökad avkastning.

Remiss av ärendet.

För ärendets fortsatta beredning har inom jordbruksdepartementet upprättats en *promemoria med utkast till lag om inskränkning i vissa fall i rätten att avverka skog*, avsett att utgöra ett alternativ till centralrådets förslag.

Till stärkande av lagstiftningens effektivitet såsom en spärr mot spekulativt utnyttjande av jordegendom har i promemorian ifrågasatts, att ny ägare av fastighet, oberoende av om de avverkningar, han ämnade företaga, komme att stå i överensstämmelse med god skogsvård eller icke, skulle vara skyldig att söka tillstånd härtill. Undantag borde endast göras för husbehovsavverkning. Genom nu avsedda ändring i centralrådets förslag undginge man också de svårigheter, som kunde vara förenade med en tolkning av vad som menades med god skogsvård.

Beträffande grunderna för prövningen av om tillstånd till avverkning borde meddelas, har i promemorian föreslagits, att dylikt tillstånd icke borde få förvägras, där förvärvare företedde sannolika skäl till antagande, att han icke förvärvat fastigheten i huvudsakligt syfte att tillgodogöra sig skogstillgångarna å denna eller ock att förvärvet skett allenast i ändamål att å fastigheten befintlig skog skulle utgöra stöd för jordbruket å annan, sambrukad fastighet.

Hinder borde icke anses föreligga, att vid meddelande av tillstånd till avverkning tillståndet i något hänseende begränsades eller gjordes beroende av villkor.

Vid prövning av om en person förvärvat en fastighet i spekulationssyfte syntes hänsyn få tagas till omständigheter av skiftande slag. Att förvärvaren icke vidtagit åtgärder för att bosätta sig på fastigheten, vore en faktor, som kunde tala för att spekulationssyfte förelåge. Bosättningen borde emellertid icke i och för sig vara avgörande. En annan omständighet, som kunde böra beaktas, vore arten av fastighetsägarens yrkesutövning eller verksamhet. Om det konstaterades, att förvärvaren samtidigt vore eller under de senaste åren varit innehavare av ett flertal fastigheter, måste också detta i och för sig anses göra sannolikt, att spekulationsköp förelåge, i synnerhet om de övriga fastigheterna varit föremål för hastig omsättning. Även omfattande skogsavverkningar å dessa fastigheter eller tillgodogörande av avverkningsrätter å andra fastigheter tillhörde sådana faktorer, varom här vore fråga. Ytterligare kunde ledning för bedömandet av syftet med ett förvärv sökas i de uppgörelser av olika slag, som förvärvaren kunde ha träffat med tanke på egendomens tillgodogörande. Överhuvud taget syntes vid prövningen få tagas hänsyn till alla de omständigheter, som kunde vara av betydelse.

Med hänsyn till arten av de bedömanden, varom det här vore fråga, har det i promemorian betecknats som mindre lämpligt att, såsom centralrådet föreslagit, prövningen skulle omhänderhavas av skogsvårdsstyrelserna. Det syntes vara att föredraga, att densamma anförtroddes åt länsstyrelserna. Ofta syntes emellertid dessa komma att finna lämpligt att i ärenden av förevarande slag inhämta yttranden från skogsvårdsstyrelserna liksom även stundom från andra institutioner eller förvaltningsorgan, exempelvis jordbrukskommissioner och kommunalnämnder.

Det inom jordbruksdepartementet upprättade utkastet samt centralrådets framställning ha gemensamt remitterats till *samtliga länsstyrelser* ävensom *1936 års skogsutredning* och *skogsägareföreningarnas riksförbund*. Vidare har *centralrådet* avgivit yttrande över nyssnämnda utkast. Yttranden i ärendet ha också inkommit från *riksförbundet landsbygdens folk* samt *Sveriges skogsägareförbund*.

I en del yttranden har med styrka understrukits, att behov föreligger av åtgärder till motverkande av spekulation med skog. Detta har särskilt skett i yttrandena från länsstyrelserna i de norrländska länen.

Enligt vad *riksförbundet landsbygdens folk* meddelat, hade förbundet från

sina medlemmar mottagit upprepade anmälningar om att enskilda personer idkade handel med skogsfastigheter och avverkade skog på ett sätt, som måste anses skadligt icke blott ur jordbruksekonomiska utan även ur skogsvårdande synpunkter. Inför risken att allt fler jordbruksfastigheter bleve berövade huvudparten av sin skog och därefter försålda till verkliga jordbrukare, hade förbundet ansett, att skärpta restriktiva lagbestämmelser inom detta område vore av behovet påkallade.

Jämväl *skogsägareföreningarnas riksförbund* har ansett, att det ur alla synpunkter måste anses välbetänkt och önskvärt att stävja den då och då uppdykande spekulationen i skogsfastigheter. Även om en ökad upplysning vore den säkraste och effektivaste vägen att råda bot mot detta onda, syntes dock även lagbestämmelser till motverkande härav vara befogade.

Å andra sidan ha en del länsstyrelser — utan att bestrida, att det på andra håll kunde finnas behov av åtgärder mot skogsspekulation — givit uttryck åt uppfattningen att någon nämnvärd dylik spekulatio*n* icke förekomme i det egna länet. I denna riktning ha uttalat sig *länsstyrelserna i Uppsala, Jönköpings, Kalmar, Malmöhus, Hallands, Älvsborgs, Skaraborgs och Västmanlands län*.

Beträffande frågan vilka åtgärder som böra vidtagas till motverkande av spekulationen med skogsegendom ha meningarna varit synnerligen delade.

Åtta länsstyrelser ha i princip tillstyrkt eller lämnat utan erinran det inom jordbruksdepartementet upprättade alternativa utkastet eller i varje fall föredragit detta framför centralrådets förslag. Dessa äro *länsstyrelserna i Gotlands, Hallands, Skaraborgs, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorlands och Västerbottens län*. *Länsstyrelserna i Uppsala, Östergötlands, Kalmar, Blekinge, Värmlands och Örebro län*, alltså sex länsstyrelser, ha däremot mer eller mindre bestämt givit företräde åt centralrådets förslag, varjämte tre ytterligare länsstyrelser, nämligen *länsstyrelserna i Stockholms, Kristianstads och Jämtlands län*, synas ha ansett centralrådets förslag böra komma i fråga framför det alternativa utkastet men förordat mer eller mindre långtgående modifikationer i förstnämnda förslag. *Länsstyrelserna i Södermanlands och Kronobergs län* kunna närmast sägas ha tillstyrkt en kombination av de båda förslagen, och *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* har framlagt ett självständigt förslag. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* har icke uttalat någon bestämd ståndpunkt. Slutligen synas *länsstyrelserna i Jönköpings och Älvsborgs län* ha varit betänksamma gentemot såväl det ena som det andra förslaget.

Centralrådet har i sitt yttrande vidhållit sitt tidigare förslag. *Sveriges skogsägareförbund* synes närmast ha varit benäget att avstyrka båda förslagen. 1936 års *skogsutredning, skogsägareföreningarnas riksförbund* samt *riksförbundet landsbyggdens folk* ha framlagt särskilda förslag i ämnet.

I de yttranden, där det inom departementet upprättade alternativa utkastet blivit avstyrkt, har särskilt framhållits, att detta innebure betungande inskränkningar även i lojala fastighetsägares rätt att förfoga över sin skog och

att de där föreslagna reglerna skulle kunna befaras motverka även avverkningar, som vore önskvärda ur skogsvårdssynpunkt.

1936 års skogsutredning har mot det alternativa utkastet erinrat följande:

Utkastet innebure, att ett stort antal lojala fastighetsköpare skulle tillskyndas onödigt besvär. Om en dylik köpare verkställde en ur skogsvårdssynpunkt synnerligen behövlig saluavverkning utan vederbörligt tillstånd, skulle han enligt förslaget ådraga sig straffansvar. Genom den ifrågasatta anordningen åvägabragtes vidare indirekt en sådan begränsning av den legitima fastighetshandeln som erfordrade en mera ingående undersökning än den nu föreliggande, för att till sina verkningar i olika riktningar kunna bedömas. Därjämte syntes de föreslagna bestämmelserna komma att i praktiken medföra, att en indelning av fastighetsköparna måste ske i personer, som så att säga ansåges åtnjuta medborgerligt förtroende att innehava skog, och personer, som icke gjorde detta. Särskilt med hänsyn till att enligt utkastet bedömningen huruvida en person vore att hänföra till den ena eller andra kategorien kunde ske före förvärvet komme en dylik uppdelning att ofta ställa sig mycket svår att genomföra, därest säkerhet skulle vinnas att syftet med lagstiftningen uppnåddes.

Förslaget om befogenhet för länsstyrelserna i stället för, såsom enligt centralrådets förslag, skogsvårdsstyrelserna att besluta om i lagen åsyftat avverkningstillstånd har tillstyrkts eller lämnats utan erinran, förutom av de åtta länsstyrelser som i princip förorddat det alternativa utkastet, även av länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands och Malmöhus län.

I de yttranden, vari utkastet i denna del avstyrkts, har huvudsakligen anförts följande.

Länsstyrelsen i Kalmar län har ansett det vara tillfyllest, om tillståndsprövningen anförtroddes skogsvårdsstyrelsen med rätt att i vanlig ordning över dess beslut anföra besvär hos länsstyrelsen. *Länsstyrelsen i Kristianstads län* har hållit före, att tillvaron av förutsättningarna för länsstyrelsens tillstånd syntes bliva svår att tillförlitligt konstatera, då länsstyrelsen måste röra sig med sannolika skäl och antaganden beträffande ägarens syfte med förvärvet. Länsstyrelsens behandling av ifrågavarande ansökningar syntes därför i regel icke kunna bliva annat än en rent formell prövning. Även *länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Örebro* samt *Jämtlands län* ha befarat, att svårigheter för länsstyrelserna skulle uppstå vid prövningen av förevarande ärenden. *Länsstyrelsen i Uppsala län* har framhållit att, om prövningen skulle avse förvärvarens syfte med förvärvet, denna synnerligen vanskliga uppgift knappast syntes kunna uppdragas åt annan än länsstyrelsen. Skulle däremot prövningen gälla avverkningens överensstämmelse med god skogsvård, borde densamma anföras åt skogsvårdsstyrelsen.

1936 års skogsutredning har ansett att, då frågan om tillstånd till avverkning borde bedömas ur skogsvårds- och skogshushållningssynpunkt, det låge närmast till att densamma avgjordes i första hand av vederbörande skogsvårdsstyrelse, vilket även syntes bättre överensstämma med hittills följda grundregler i skogsvårdslagstiftningen.

Såsom framgår av det föregående ha i vissa yttranden förordats andra lösningar av det föreliggande problemet än dem, som framlagts vare sig i centralrådets förslag eller det alternativa utkastet.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har, med instämmande i huvudsak i ett av skogsvårdsstyrelsen i länet avgivet yttrande, föreslagit att, om

fastighet genom köp, byte eller gåva överginge till ny ägare, vilken icke vore den föregående ägarens make eller arvinge, skulle därefter och intill dess fem år förflutit, efter det den nye ägaren sökt lagfart å fastigheten, avverkning av skog icke utan av skogsvårdsstyrelsen lämnad utstämpling eller anvisning få ske för annat än husbehovsändamål. Sådan utstämpling eller utsyning skulle ske så, att genom den på grund därav blivande avverkningen skogens återväxt, vare sig genom självsådd eller skogsodling, icke försvårades, men skulle icke få mot den nye fastighetsägarens vilja givas mera inskränkt omfattning, än som betingades av detta ändamål.

Länsstyrelsen i Jämtlands län har hemställt, att påtalade missförhållanden måtte regleras genom en utbyggnad av gällande skogsvårdsförfattningar och att vidare utredning härom måtte företagas, innan förevarande spörsmål bleve slutligt reglerade genom lagstiftning. En möjlighet syntes vara att ställa skogen å nyförvärvade fastigheter under sådana bestämmelser, som vore meddelade i 4 kap. skogsvårdslagen, vilket skulle innebära att de i fråga om rätten till avverkning principiellt bleve likställda med alla andra enskilda fastigheter, men med skyldighet att hos skogsvårdsstyrelsen begära tillstånd till avverkning, vilket då i regel skulle meddelas genom utsyning.

Länsstyrelsen i Stockholms län har förklarat sig i allt väsentligt biträda ett av länets skogsvårdsstyrelse till länsstyrelsen avgivet yttrande, i vilket hävdats, att en så kraftig beskärning av avverkningsmöjligheterna som enligt promemorieförslaget knappast vore motiverad, samt förordats, att avverkningarna å nyförvärvade fastigheter borde normeras med ledning av exempelvis markens bonitet och förefintlig relativ skogstillgång.

Länsstyrelserna i Blekinge och Kristianstads län ha förordat införandet av obligatorisk anmälningsplikt vid förvärv av fastighet.

1936 års skogsutredning har ansett, att den ifrågavarande lagstiftningen kunde inskränkas till ett tillägg till skogsvårdslagen av innebörd att, om jordbruksfastighet genom köp, byte eller gåva övergått till ny ägare, vilken uppenbarligen besutte fastigheten huvudsakligen i ändamål att därav bereda sig inkomst annorledes än genom jordbruket, avverkning av skog för annat ändamål än husbehovet allenast finge ske efter utstämpling, som godkänts av vederbörande skogsvårdsstyrelse. Enligt vad utredningen anfört borde det mer eller mindre obestämbara syftet vid förvärvstillfället icke vara avgörande beträffande, huruvida ny ägares dispositionsrätt över skogen skulle beskäras eller ej, utan hans faktiska handlande vid uppläggningsdriften av företaget skulle i sådant hänseende vara utslagsgivande. Samtidigt avsåge utredningen ernå, att de egentliga jordbrukarna, som vore den utan jämförelse största kategorien av lojala fastighetsförvärvare, direkt ställdes utanför regleringsanordningen och i skogligt lagstiftningshänseende hade att allenast rätta sig efter i nuvarande skogsvårdslag föreskrivna regler för skogsägare i gemen. Därest en fastighetsköpare oriktigt förmenade sig falla utanför bestämmelsernas tillämpning och företoge avverkning utan att tillstånd därtill inhämtats, ägde skogsvårdsstyrelsen jämlikt skogsvårdslagen att utfärda avverkningsförbud.

Det syntes vara nödvändigt, att till ledning för skogsvårdsstyrelsernas berörda tillsynsverksamhet auktoritativa uttalanden från statsmakternas sida gjordes. Utredningen åsyftade, att å fastighet, där stämplingen före avverkning skulle godkännas av skogsvårdsstyrelsen, skogsuttag i regel icke finge äga rum i så stor utsträckning, att skogens förmåga att lämna stöd åt jordbruket mera avsevärt försämrades.

Skogsägareföreningarnas riksförbund har ansett önskvärt att i lagbestämmelserna direkt få fram en definition på den kategori köpare, som dock alla

åsyftade, helst med användande av en redan vedertagen lagtext. Med utgångspunkt härifrån borde i 5 § andra stycket skogsvårdslagen införas ett stadgande, att enskild person, vilken icke vore mantalsskriven å den fastighet, varom fråga vore, eller å fastighet, som vore i samband med densamma, och som uppenbarligen besatte fastigheten huvudsakligen i ändamål att därav bereda sig inkomst annorledes än genom jordbruk, icke ägde företaga avverkning för annat ändamål än husbehov under tio år efter det fastigheten genom köp, byte eller gåva bytt ägare, annat än i enlighet med av skogsvårdsstyrelsen fastställd avverkningsplan. Bestämmelsen borde begränsas till fall där fastigheten genom köp, byte eller gåva överginge till annan än föregående ägares arvinge eller make. Skogsvårdsstyrelserna borde erhålla sådana direktiv, att avverkning endast finge ske i sådan omfattning att den vid förvärvet å fastigheten befintliga skogens produktionsförmåga bibehölls. Endast i de fall, då särskild motivering kunde förebäras, skulle ökad avverkning tillåtas, dock alltid med den begränsningen, att skogen för framtiden skulle utgöra ett stöd för jordbruket.

Riksförbundet landsbygdens folk — som icke yttrat sig rörande det inom jordbruksdepartementet upprättade utkastet — har uttalat sig för att den av centralrådet föreslagna bestämmelsen bleve gällande i de fall, då den nye ägaren av en skogsfastighet bosatte sig å och brukade denna. I annat fall borde avverkning utöver för fastighetens husbehov endast få ske efter utstämpling av skogsvårdsstyrelse, varvid avverkning av yngre skog endast borde medgivas i form av rationell gallring samt avverkning av medelålders och äldre skog allenast borde få omfatta högst viss del av totala virkesförrådet.

I några yttranden ha framkommit farhågor för att en lagstiftning av nu föreslaget innehåll skulle föranleda försök att kringgå lagen genom upplåtelser av avverkningsrätter. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* har instämt i ett yttrande av hushållningssällskapet i länet, i vilket yttrande hävdats, att man tagit alltför ringa hänsyn till möjligheterna att fortsätta skogsjobberiet genom förvärv av s. k. avverkningsrätt utan närmare angivande av dess omfattning. Ännu nödgades man nämligen räkna med att ett stort antal fastighetsägare vore villiga försälja sådan avverkningsrätt å skog utan att köpets omfattning fixerats. Innan upplysningen stigit så allmänt att denna försäljningsform ej längre förekomme, hunne många hemman skövlas, om icke lagstiftningen ingrepe däremot. Det vore nödvändigt, att förbud stadgades att försälja avverkningsrätt, där icke den försålda skogskvantiteten funnes angiven och utmärkt genom verklig utstämpling.

1936 års skogsutredning har ansett det kunna övervägas, huruvida icke åtgärder borde vidtagas mot försäljning av annan avverkningsrätt än sådan, som avsåge stämplade träd. Föreskrift härom borde då lämpligen ingå i nyttjanderättslagen.

Departementschefen.

Av de uttalanden, som gjorts av jordbrukskommissioner, skogsvårdsstyrelser och länsstyrelser, synes kunna utläsas, att i synnerhet inom vissa delar av landet en omfattande spekulation med jordbruksegendomar med växande skog förekommit även under de senaste åren. Det vanliga är, att speku-

lanter inköpa jordbruksegendomar samt å dessa företaga mer eller mindre långtgående avverkningar, varefter de åter avyttra egendomarna till jordbrukare. Egendomar, som varit i spekulanternas händer, sakna ofta tillräcklig skog för ett bärkraftigt jordbruk. Av naturliga skäl är spekulationen särskilt livlig, då trävarupriserna äro höga, men i viss omfattning torde spekulation förekomma även under andra tider.

Då spekulationen med jordbruksegendom med åtföljande skövling av skog ur såväl sociala som ekonomiska synpunkter torde innebära allvarliga vådor, har jag ansett mig böra upptaga till undersökning, om åtgärder kunna vidtagas för att motverka dessa företeelser.

Olika vägar kunna här ifrågakomma. Den s. k. jordkommissionen föreslog på sin tid, att förvärvare av jordbruksfastighet skulle vara skyldig att bosätta sig å fastigheten, därest icke länsstyrelsen i särskilda fall medgäve undantag från denna regel. Denna lösning av frågan har emellertid i den allmänna diskussionen så gott som enhälligt underkänts, och jag finner den icke heller möjlig att genomföra. Ej heller har jag funnit det möjligt att föreslå ett återinförande av det under högkonjunkturen i samband med världskriget provisoriskt gällande förbudet mot försäljning av fastighet inom viss tid efter förvärvet. Jag har i stället kommit till den uppfattningen, att ifrågavarande spekulation lämpligast bör bekämpas genom en lagstiftning, som begränsar nytillträdande fastighetsägares rätt att avverka skog. Samtidigt som en dylik lagstiftning i första hand skulle åsyfta att förhindra skövling av skogen, komme den därmed också att överhuvud taget minska lockelsen till spekulationsaffärer med skogsegendomar.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen torde gällande skogsvårdslag i vad angår yngre skog innefatta tillräckliga garantier mot skövling av skogen. I fråga om sådan skog stadgas nämligen, att skogen icke må — bortsett från husbehovsändamål — avverkas annorledes än genom för skogens utveckling ändamålsenlig gallring eller, efter tillstånd av skogsvårdsstyrelsen, såsom led i en rationell skogshushållning eller eljest i överensstämmelse med god skogsvård. Vad åter angår skog, som icke är att betrakta såsom yngre, innehåller skogsvårdslagen — även här bortsett från husbehovsskog — endast föreskrift om att avverkning ej må så bedrivas och ej heller efter avverkning med marken så förfaras, att skogens återväxt äventyras. Denna föreskrift innebär tydligen föga trygghet mot ur skogshushållningens synpunkt alltför långtgående avverkningar. Det torde kunna ifrågasättas, om icke skogsvårdslagen borde skärpas därhän att den, liksom med avseende å den yngre skogen, även beträffande den äldre skogen uppställde vissa krav i fråga om hushållningen med densamma. En sådan skärpning av skogsvårdslagen anser jag emellertid icke kunna motiveras med hänsyn enbart till önskemålet att motverka spekulationen med skog, utan torde densamma få bliva beroende av en mera allsidig undersökning.

Centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund har i sin förut återgivna framställning föreslagit, att i 5 § andra stycket skogsvårdslagen måtte införas ett stadgande, att avverkning för annat ändamål än husbehov under

fem år efter det fastighet genom köp, byte eller gåva bytt ägare ej utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd finge ske annorledes än i överensstämmelse med god skogsvård. Bestämmelsen har avsetts skola begränsas till fall, då fastighet genom nyssnämnda förvärvssätt övergår till annan än föregående ägarens arvinge eller make. Centralrådet har förutsatt, att skogsvårdsstyrelserna skulle förlänas befogenhet att pröva, i vilket syfte ett förvärv skedde. Skulle det därvid befinnas, att förvärvet vore utan spekulativt inslag och köparen samtidigt kunde styrka, att en avverkning å fastigheten så långt skogsvårdslagen medgäve vore av väsentlig betydelse för hans möjligheter att behålla fastigheten, skulle skogsvårdsstyrelsen lämna tillstånd därtill. I sådant fall däremot, då visserligen köpet kunde betraktas som legitimt men ett utslag så långt lagen medgäve av den äldre skogen icke kunde anses bliva av nämnvärd betydelse för köparens ekonomiska ställning, skulle under restriktionstiden dylikt tillstånd icke lämnas.

Såsom ett alternativ till centralrådets förslag har inom jordbruksdepartementet utarbetats ett författningsutkast, innebärande vissa skärpningar i förhållande till förstnämnda förslag. Enligt det inom departementet upprättade utkastet skulle förvärvare av fastighet, oberoende av om de avverkningar, han ämnade företaga, komme att stå i överensstämmelse med god skogsvård eller icke, vara skyldig att söka tillstånd härtill. Undantag skulle endast gälla i fråga om husbehovsavverkning. Meddelandet av tillstånd, som nyss sagts, skulle icke ankomma på skogsvårdsstyrelserna utan på länsstyrelserna.

Av de länsstyrelser, som yttrat sig i ärendet, har ungefär en tredjedel givit företräde åt det inom departementet upprättade utkastet, medan ett liknande antal däremot förordat centralrådets förslag. Övriga länsstyrelser ha icke anslutit sig till någotdera, utan antingen framkommit med egna uppslag eller ansett åtgärder mot spekulation icke vara behövlige. Av de organisationer, som yttrat sig i ärendet, synes flertalet ha föredragit centralrådets förslag framför det alternativa utkastet. Detta senare har ansetts innebära alltför långtgående inskränkningar i jordägares förfoganderätt över sin skog.

Vid mina fortsatta överbäganden av olika möjligheter att komma till rätta med föreliggande problem har jag funnit det i nuvarande läge vara den mest framkomliga vägen att taga det av centralrådet framlagda förslaget till utgångspunkt men i vissa hänseenden vidtaga ändringar i detta.

Enligt centralrådets förslag skulle under en tid av fem år, efter det en fastighet bytt ägare, avverkning icke utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd få företagas annorledes än i överensstämmelse med god skogsvård. Då denna bestämmelse, att döma av vad från skogsvårdsstyrelsernas sida i denna del anförts, synes kunna göras till föremål för olika tolkningar, anser jag densamma böra givas en mera preciserad avfattning. Jag förordar därför, att avverkning av skog — bortsett från husbehovsändamål — icke utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd bör få ske i större utsträckning än som föränlåtes av skogens beskaffenhet eller eljest en god skogsvårds fordringar. Enligt 19 § 2) skogsvårdslagen kan avverkning å fastighet med s. k. svår-

föryngrad skog, även i den mån fastigheten genom avverkningen kan komma att för framtiden lida brist på husbehovsskog efter ortens förhållanden, av skogsvårdsstyrelsen tillåtas, därest avverkningen föranlåtes av sådana omständigheter, som nyss sagts. Om en motsvarande begränsning vidtages med avseende å den omfattning, i vilken avverkning utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd må ske å nyförvärvad fastighet, utesluter detta under de år, begränsningen är gällande, varje exploatering av skogen, som medför försämring i förutsättningarna för skogsproduktionen. Däremot står det fastighetsägaren fritt att företaga ur skogsvårdssynpunkt behövligen avverkning av skadad eller överårig skog eller av äldre skog, som hindrar den yngre skogens utveckling.

Om en ny skogsägare önskar företaga längre gående avverkningar, bör han ha att söka skogsvårdsstyrelsens tillstånd härtill. Enligt centralrådets förslag skulle tillstånd lämnas, där det av skogsvårdsstyrelsen befunnes, att fastighetsförvärvet vore utan spekulativt inslag och köparen samtidigt kunde styrka, att en avverkning å fastigheten så långt skogsvårdslagen medgäve vore av väsentlig betydelse för hans möjligheter att behålla fastigheten. Jag kan icke undgå att hysa betänkligheter mot att skogsvårdsstyrelserna sålunda skulle ha att pröva, om fastighetsägare bör betraktas som spekulant eller icke. Skäl kunde synas tala för att prövningen av förevarande frågor borde hänskjutas till länsstyrelserna. Med hänsyn bland annat till de vanskligheter, som skulle kunna uppstå vid gränsdragningen mellan länsstyrelsernas och skogsvårdsstyrelsernas befogenheter med avseende å prövningen av avverkningsfrågor, har jag emellertid funnit mig böra övergiva tanken på att i förevarande lagstiftning föreslå länsstyrelserna som första instans. Jag har ansett detta så mycket hellre kunna ske som jag trott mig finna, att tillståndsprövningen, om den lägges hos skogsvårdsstyrelserna, icke behöver anordnas som ett renodlat bedömande av om vederbörande skogsägare är spekulant eller icke.

För att en skogsägare skall kunna erhålla tillstånd till längre gående avverkning än i det föregående sagts, bör det åligga honom att hos skogsvårdsstyrelsen förete de skäl, som han kan åberopa till stöd för erhållande av tillstånd. Skogsvårdsstyrelsen har att på grundval härav bedöma behovet av den avverkning, som önskas, och att anpassa den tillåtna avverkningens omfattning efter behovets art. Härvid synes det självfallet, att en sådan avverkning, som icke kan motiveras ur annan synpunkt än fastighetsägarens vinstintresse, icke bör medgivas. Även om ett uppenbarligen legitimit behov föreligger och en begränsning av avverkningsrätten sålunda icke längre betingas av det ursprungliga syftet med nu ifrågavarande lagstiftning — att motverka spekulationen med jordbruksegendom — bör emellertid enligt min mening icke under alla förhållanden tillstånd lämnas till huru långtgående avverkningar som helst. Här bör särskilt uppmärksammas de fall, då en fastighetsägare önskar avverka skog för att anskaffa medel till betalning av köpeskillingen för inköpt fastighet. När sådant fall är för handen, kan detta visserligen utgöra skäl att medgiva en

ganska långtgående avverkning. Emellertid synas icke ens omständigheter av dylik art böra motivera en obegränsad rätt att, inom skogsvårdslagens gränser, avverka skog. Det kan ju icke vara lyckligt, att en jordbrukare för att anskaffa medel till köpeskillningens erläggande avverkar så mycket skog å fastigheten, att hans möjligheter att under de kommande åren utnyttja skogen som stöd för jordbruket starkt minskas. Enligt min mening böra skogsvårdsstyrelserna vid prövningen av ansökningar av förevarande slag även taga hänsyn till önskvärdheten av en rationell hushållning med skogen. Åtminstone i en del fall, där ett trängande kapitalbehov föreligger, bör detta, i stället för genom avverkning, kunna tillgodoses genom upptagandet av lån. I detta sammanhang vill jag nämna, att jag har för avsikt att framlägga vissa förslag till underlättande av belåning av jordegendom med växande skog.

Att närmare än som här skett angiva de grunder, vilka skogsvårdsstyrelserna böra följa vid tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser — vare sig det gäller omfattningen av den avverkning, som får företagas utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd, eller fråga är om innebörden av sådant tillstånd — synes icke behöfligt eller lämpligt, så mycket mindre som förhållandena i olika delar av landet kunna motivera i någon mån skiftande principer. Förvisso kan den prövning, som kommer att åligga skogsvårdsstyrelserna, i en del fall bliva ganska ömtålig, men jag anser icke, att svårigheterna skola behöva bliva så stora, att de böra avhålla från ett försök att på ifrågavarande väg nå ett eftersträvansvärt syfte. För övrigt vill jag erinra om att den skogsägare, som anser skogsvårdsstyrelsen alltför restriktivt ha bedömt hans rätt till avverkning, har möjlighet att genom besvär underställa ärendet länsstyrelsens och i sista hand Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänsyn till önskvärdheten av ett underlättande av tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser synes Kungl. Maj:t böra bemyndigas att, i den mån så erfordras, utfärda närmare föreskrifter i ämnet. Det torde även få förutsättas, att skogsvårdsstyrelserna skola äga i lämplig omfattning utfärda anvisningar till ledning för skogsägarnas bedömande av i vilken utsträckning de äga avverka skog utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd.

Vad i övrigt angår innehållet i förevarande bestämmelser biträder jag centralrådets förslag, att den tid, under vilken begränsningen i avverkningsrätten skall gälla, bör bestämmas till fem år. Tiden torde böra beräknas från det lagfart sökts å den nye ägarens förvärv. I de flesta fall torde en avverkningsbegränsning med sådan varaktighet vara tillräcklig för att avhålla från fastighetsköp i spekulationssyfte.

I likhet med centralrådet anser jag bestämmelserna endast böra äga tillämpning, då fastighet genom köp, byte eller gåva övergår till någon, som icke är den föregående ägarens arvinge eller make.

• Liksom i allmänhet gäller enligt skogsvårdslagen bör skogsägare, med hänsyn till av honom tillärdad eller påbörjad avverkning, äga påkalla yttrande av skogsvårdsstyrelsen, huru avverkning bör företagas utan att de nya bestämmelserna bliva överträdna. Där avverkning sker i strid mot dessa be-

stämmelser eller mot föreskrifter, som meddelats enligt dem, eller där skogsvårdsstyrelsen på grund av företagen utstämpling eller eljest finner skälig anledning antaga, att avverkning planlagts, vilken skulle komma i strid mot nämnda bestämmelser eller föreskrifter, har styrelsen att meddela avverkningsförbud. Om avverkning sker mot skogsvårdsstyrelsens förbud, kommer straffpåföljd att inträda och det avverkade virket att förverkas.

Från vissa håll har påyrkats, att jämväl upplåtelser av avverkningsrätter skulle regleras i förevarande sammanhang. Av skäl, som centralrådet anfört, anser jag emellertid icke för närvarande påkallat att vidtaga åtgärder i angivna riktning. Jag förutsätter för övrigt, att skogsvårdsstyrelserna skola verka för att icke avverkningsrätter upplåtas på sådant sätt, att de i större omfattning kunna utnyttjas i skogsspekulationens tjänst. Skulle emellertid behov av ett ingripande häremot framdeles inträda, bör givetvis lagstiftningen kompletteras med bestämmelser i dylikt avseende.

De av mig föreslagna bestämmelserna torde böra införas såsom ett nytt moment i 5 § skogsvårdslagen. Härav följer att, såsom lämpligt synes vara, de övriga föreskrifter i lagen, som anknyta till nuvarande bestämmelser i nämnda paragraf, även komma att hänföra sig till de nya bestämmelserna. Att dessa placeras i 5 § medför också, att de allenast bliva tillämpliga å äldre skog, vilket synes motiverat med hänsyn till att den yngre skogen synes tillräckligt skyddad redan genom de allmänna bestämmelserna i lagen. Det bör i detta sammanhang även nämnas, att i fråga om sådana skogar, å vilka skogsvårdslagen icke är tillämplig, några bestämmelser av förevarande art icke synas erforderliga. Med avseende å dessa skogar gäller utsynings tvång eller andra särskilda begränsningar i avverkningsrätten.

Vad slutligen angår tiden för den nya lagstiftningens ikraftträdande, synes denna böra bestämmas till den 1 juli 1938. Lagen bör även äga tillämpning i fråga om fastighet, vilken förvärvats före nämnda dag men beträffande vilken lagfart icke blivit sökt dessförinnan. Lagen torde icke böra utgöra hinder för tillgodogörande i enlighet med vad förut gällande lag medgivit av avverkningsrätt, som upplåtits före den 1 juli 1938.

I anslutning till de grunder, som av mig i det föregående angivits, har inom jordbruksdepartementet upprättats ett förslag till *lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212)*.

Föredraganden hemställer härefter, att över det sålunda upprättade förslaget, av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar, lagrådets utlåtande måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923¹ (nr 212).

Härigenom förordnas, att 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

5 §.

1 mom. Avverkning av — — — återväxt äventyras.

Ej heller — — — lag medgivit.

Kan avverkning — — — motsvarande tillämpning.

2 mom. I fråga om fastighet, som genom köp, byte eller gåva övergår till ny ägare, vilken icke är den föregående ägarens arvinge eller make, skall jämte bestämmelserna i 1 mom. gälla, att intill dess fem år förflutit från det lagfart sökts å fånget avverkning av äldre skog icke må utan tillstånd av skogsvårdsstyrelsen ske i andra fall än där avverkningen avser ändamål, som i 4 § 1 mom. 1:o sägs, eller ock avverkningen föranlåtes av skogens beskaffenhet eller eljest en god skogsvårds fordringar.

Konungen äger meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av bestämmelserna i detta moment.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1938. Lagen äger även tillämpning i fråga om fastighet, vilken förvärvats före nämnda dag men beträffande vilken lagfart icke blivit sökt dessförinnan.

Lagen skall icke utgöra hinder för tillgodogörande i enlighet med vad förut gällande lag medgivit av avverkningsrätt, som upplåtits före den 1 juli 1938.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1936:380.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 21 mars 1938.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet den 9 mars 1938 tillhandakommet utdrag av protokoll över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 25 februari 1938, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212)*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av sekreteraren Yngve Ericsson.

Förslaget föranledde följande yttranden.

Lagrådet:

Då först vid en persons frånfälle kan avgöras vem som »är hans arvinge», måste detta uttryck anses oegentligt såsom beteckning för sådan förvärvare av fastighet, vilken icke skall vara underkastad de här föreslagna bestämmelserna. Ej heller blir därmed stadgandets innebörd fullt tydlig. Med arvinge kan i detta sammanhang åsyftas antingen en var, som med överlåtaren är i sådan släktskap att han kan bliva arvsberättigad efter denne, eller ock allenast den, som efter släktförhållandet vid tiden för äganderättsöverlåtelsen skulle taga arv. Enligt den senare tolkningen, vilken efter orden måhända ligger närmast, skulle exempelvis, om överlåtaren har barn, hans fader eller broder, som förvärvar fastigheten, komma att vara likställd med oskyld förvärvare. Vid uppställande av en lagregel i detta avseende torde mer komma an på att erhålla en enkel och klar bestämning av den närmaste släktkretsen i allmänhet än att inom detta begränsade område låta de individuella förhållandena öva en sannolikt ganska ojämn inverkan. Lämpligen synes därför åt den andra relativsatsen i den föreslagna lagtexten kunna givas ungefär lydelsen »vilken icke med den föregående ägaren är gift eller i den skyldskap att efter lag kan följa rätt till arv efter honom». Anses åter den andra tolkningen vara den önskvärda, torde satsen böra undergå någon jämkning, exempelvis

så att den kommer att avse den, vilken icke är den föregående ägarens make eller då — d. v. s. vid tiden för överlåtelsen — skulle vara hans arvinge.

I sitt anförande vid remissen till lagrådet har departementschefen framhållit åtskilliga synpunkter, vilka enligt hans uppfattning böra beaktas vid den i första hand på skogsvårdsstyrelserna ankommande tillämpningen av det föreslagna stadgandet i 5 § 2 mom. skogsvårdslagen. Att i lagtexten lämna utförligare regler än som skett har, såsom det vill förefalla med fullt fog, ansetts icke böra ifrågakomma. Av ett i detta sammanhang gjort uttalande synes emellertid framgå, att med det i momentets andra stycke upptagna bemyndigandet för Kungl. Maj:t att »meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av bestämmelserna i detta moment» är åsyftat, att Kungl. Maj:t skulle i formen av dylika föreskrifter till ledning för skogsvårdsstyrelserna anvisa vissa grunder för tolkningen av lagstadgandet. Ett sådant tillvägagående skulle dock näppeligen kunna anses riktigt och ej heller efter vedertaget språkbruk inom lagstiftningen kunna inordnas under ett på nyssnämnda sätt angivet bemyndigande. Utfärdandet av tillämpningsföreskrifter i vanlig bemärkelse, eller alltså bestämmelser rörande den yttre ordning som blir att iakttaga i fråga om ärendens handläggning av myndighet, kontrollföreskrifter eller dylikt, kan ofta lämpligen överlämnas åt Kungl. Maj:t, men däremot icke en befogenhet att i mer eller mindre bindande form fullständiga lagens materiella innehåll. Anses föreskrifter av dylikt slag vara av nöden, hava de sin plats i lagen. I all synnerhet gäller detta, när såsom i förevarande fall föreskrifterna skulle kunna hava inverkan på enskild rätt och lagens tillämpning är byggd på självständig prövning i särskilda instanser. Något hinder för att, såsom här måhända huvudsakligen åsyftas, låta lagens förarbeten, i den mån de kunna vara av betydelse för tolkningen, på lämpligt sätt komma till vederbörandes kännedom föreligger tydligen icke, men för åtgärd i sådant hänseende erfordras icke något bemyndigande i lag. På grund härav och då eljest icke torde finnas behov av några kompletterande föreskrifter, synes för att undvika varje missuppfattning andra stycket böra utgå.

Justitierådet Afzelius, regeringsrådet Aschan och justitierådet Sandström:

Därest, på sätt med förslaget är åsyftat, ny ägare av fastighet skall vara underkastad inskränkning i honom eljest tillkommande rätt att avverka skog, kan han tydligen icke åt annan upplåta vidsträcktare rätt än han själv sålunda äger. Förbudet att företaga avverkning utan skogsvårdsstyrelsens tillstånd blir följaktligen på enahanda sätt som emot ägaren gällande emot innehavare av skogsavverkningsrätt, som av ägaren upplåtes inom fem år från det han sökte lagfart å sitt fång. Om en tidigare upplåten avverkningsrätt skulle förenas på en hand med äganderätten till fastigheten, kommer förbudet likaledes att äga tillämplighet. Det vill synas som om härmed förslagets syfte — att motverka spekulation i skogsfastigheter — borde vara tillgodosett i vad hän-

syn kan vara att taga till upplåtelser av skogsavverkningsrätt. Förslaget torde emellertid icke stanna vid detta; med undantag allenast för avverkningsrätt, som upplåtits före lagens ikraftträdande, skola de nya bestämmelserna lända till efterrättelse även i fråga om dylik upplåtelse, som skett före fastighetens övergång till ny ägare och är gällande emot denne.

Med avseende å sistnämnda fall måste lagens verkan bli den, att vid varje upplåtelse av skogsavverkningsrätt får tagas i beräkning att denna rätt kan komma att lida inskränkning i följd av att fastigheten under avtalstiden övergår till annan ägare. Att införandet av ett dylikt ovisshetsmoment skulle motvägas av något nyttigt ändamål torde svårigen kunna påvisas. Den rätt, som upplåtits av en föregående ägare, kan icke ha avsett annan avverkning än sådan vartill han själv var berättigad. Därför kan icke, när avverkningsrätten på grund av in-teckning eller förbehåll vid äganderättens övergång skall efter lag bestå emot nye ägaren, något skogsvårdens intresse påkalla att ombytet av ägare skall medföra en skärpning av villkoren för rättighetens utövning.

Vi hemställa alltså, att i första stycket av 2 mom. göres undantag för avverkning på grund av rätt, som upplåtits av föregående ägare och är gällande emot nye ägaren.

Justitierådet Forsberg:

Lagförslagens huvudsyfte är att hindra den skogsskövling, som brukat förekomma i samband med sådana på spekulation gjorda förvärv av fastigheter, där den till vilken fastigheten överlåtits närmast avser att på kort tid genom skogens avverkning förskaffa sig största möjliga vinst. I överensstämmelse därmed har det föreslagna stadgandets bestämmelser om inskränkning i rätten att avverka hänförts till fall där överlåtelse av fastighet ägt rum. Däremot har det ej funnits påkallat att verkställa en motsvarande reglering med avseende å upplåtelser av avverkningsrätt. Därav lärers då också följa att den som fått åt sig upplåten dylik rätt — oansett om upplåtelsen skett efter lagens ikraftträdande — där omständigheterna ej giva vid handen att försök att kringgå lagen föreligger, är berättigad att utan hinder av att fastigheten samtidigt eller sedermera överlättes till annan person i full utsträckning tillgodogöra sig sin avverkningsrätt i den mån så kan ske enligt skogsvårdslagens gällande bestämmelser. Förevarande stadgande har emellertid så utformats, att detsamma kan anses innebära att de meddelade bestämmelserna skola äga tillämpning jämväl i omförmälda fall. Även om en sådan innebörd av stadgandet, som skulle stå i strid med allmänt gällande privaträttsliga grundsatser, icke kan antagas vara åsyftad, synes dock i rättssäkerhetens intresse ett förtydligande av stadgandet vara erforderligt.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars 1938.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, SKÖLD, NILSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anmäler efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet lagrådets den 21 mars 1938 avgivna utlåtande över det den 25 februari 1938 till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 5 § skogsvårdslagen den 15 juni 1923 (nr 212).

Efter redogörelse för utlåtandets innehåll anför föredraganden:

Enligt det till lagrådet remitterade lagförslaget skulle de nya bestämmelserna äga tillämpning i fråga om fastighet, som genom köp, byte eller gåva övergår till ny ägare, vilken icke är den föregående ägarens arvinge eller make. Lagrådet har på anförda skäl ansett sistnämnda sats lämpligen kunna givas ungefär lydelsen »vilken icke med den föregående ägaren är gift eller i den skyldskap att efter lag kan följa rätt till arv efter honom». Jag har intet att erinra mot en sådan ändring av lagtexten.

I lagförslaget har upptagits ett stadgande, att Konungen skulle äga meddela närmare föreskrifter rörande tillämpningen av de nya bestämmelserna. Förslaget har i denna del motiverats med hänsyn till önskvärdheten av ett underlättande av tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser. Med hänsyn till de betänkligheter, lagrådet härutinnan anført, anser jag mig icke böra motsätta mig, att förevarande stadgande, i enlighet med vad lagrådet förordat, må utgå ur lagförslaget.

Lagrrådet har vidare framställt vissa erinringar med avseende å frågan, i vad mån den föreslagna inskränkningen i rätten att förfoga över skog även bör hindra tillgodogörandet av avverkningsrätt, som blivit upplåten innan fastighet övergått till ny ägare. I ett uttalande av tre av lagrådets ledamöter har bland annat framhållits att, när avverkningsrätt på grund av inteckning eller förbehåll vid äganderättens övergång skulle efter lag bestå emot nye ägaren, något skogsvårdens intresse icke påkallade att ombytet av ägare skulle medföra en skärpning av villkoren för rättighetens utövning. Med anledning härav har hemställts, att undantag från de föreslagna bestämmelserna måtte göras för avverkning på grund av rätt, som upplåtits av föregående ägare och är gällande emot nye ägaren. Av vad som anförts i

förevarande hänsende synes framgå, att lagrådet utgått från att, även om en undantagsbestämmelse i nyss angivna syfte införes, det skall bliva möjligt att inskrida mot försök att kringgå lagen genom upplåtelse av avverkningsrätter. Med hänsyn härtill anser jag mig kunna, om än med någon tvekan, förorda införandet i lagen av en sådan undantagsbestämmelse. Jag vill emellertid erinra om att jag vid min föregående anmälan av ärendet framhållit såsom självfallet att, om ett ingripande mot utnyttjandet av avverkningsrätter för skogsspekulation framdeles kommer att visa sig behöfligt, lagstiftningen bör kompletteras med bestämmelser i dylikt hänseende.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har jag låtit inom jordbruksdepartementet omarbete det remitterade förslaget.

Under framhållande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen läser kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlåtande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända hemställer jag, att nyssnämnda omarbetade lagförslag måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställer förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnar Sandström.